

FYSIO terapeuten

#03 2018 · 100. ÅRGANG

Høj på fysioterapi

Stofmisbrugere lærer at
bruge kroppens egen kemi
til at mindske abstinenser
og dæmpe angst og stress

Lær af din kollegas fejl

Indrapportering af utilsigtede
hændelser giver brugbar viden

**Nyt måleinstrument
 aflæser stressniveau**

REHABILITERING PÅ 2M²

DUAL ADJUSTABLE PULLY

Pris (ekskl. moms) kr. 59.000,-

→ POWER MODE SYSTEM (PATENTERET)

Det innovative Power Mode System sikrer en fuldstændig blød bevægelse. Det specielle elastiske kabel brugt i Power Mode modvirker den inerti, som tilbageslaget fra vægtmagasinet forårsager, og gør det muligt for dig at udføre eksplosive øvelser sikkert og effektivt.

→ CABLE EXIT SYSTEM (PATENTERET)

Cable Exit System gør det nemt at justere indstillingerne med én hånd, i modsætning til de fleste kabelmaskiner, hvor man skal bruge begge hænder og en del kræfter. Du kan vælge mellem 36 kabelpositioner ud fra dit behov og ønske til øvelser.

Leasingpris* pr. md. ekskl. moms kr. **1.285,-**

*Mdl. ydelse er beregnet med en leasingperiode på 48 mdr. uden udbetaling, og en endelig anvisningsværdi på 2.950 kr. Prisen er inkl. rente og stiftelsesomkostninger. Der tages forbehold for, at ansøger er momsregistreret og for endelig kreditgodkendelse.

Lejpris* pr. md. ekskl. moms kr. **1.175,-**

*Mdl. ydelse er beregnet med en lejeperiode på 48 mdr. uden udbetaling. Prisen er inkl. rente og stiftelsesomkostninger. Der tages forbehold for, at ansøger er momsregistreret og for endelig kreditgodkendelse.

DISTRIBUTED BY

pedan

10

MAN SKAL HAVE HJERTET MED

Fysioterapeut Maria Andersen lærer stofmisbrugere at bruge kroppens egen kemi mod abstinenser og giver dem nye metoder til at dæmpe stress og angst.

18

TÅLMODIGHED ER DEN VIGTIGSTE KOMPETENCE

Vinderne af årets bachelorpris har undersøgt hvilke egenskaber, der skal til, når fysioterapeuter arbejder med socialt udsatte.

32

TEMA OM PATIENTSIKKERHED

- 32 Andre kan lære af fysioterapeuters fejl
- 35 Bliver jeg nu ristet?
- 38 Karrieren slutter ikke, selvom man indrapporter en UTH.

46

FYSIOTERAPEUTER SKAL TURDE TÆNKE NYT

Interview med professor David Nicholls om fremtidens fysioterapi.

SMERTETÆRSKELMÅLING TIL
VURDERING AF STRESS SIDE 55

FAGLIG
ARTIKEL

Fysnyt SIDE 6

Mit job SIDE 22

DFys noter SIDE 24 + 25

Prisoverrækkelse SIDE 27 + 28

OK18 SIDE 30

Klinisk undervisning SIDE 40

DFys hjælper SIDE 44

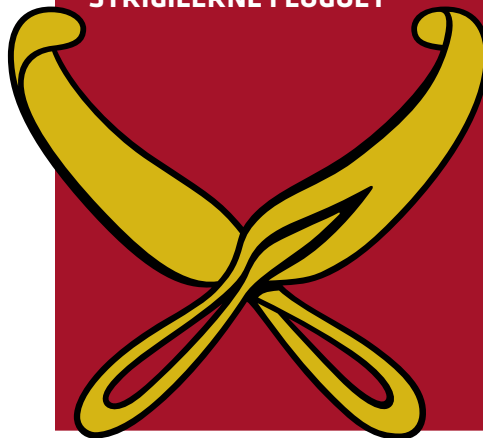
Fagkongres 2018 SIDE 50

Forskningsnyt SIDE 58

Anmeldelse SIDE 60

Møder og kurser SIDE 64

STRIGILERNE I LOGOET

Har du undret dig over det gyldne kors i Danske Fysioterapeuters logo? Logoet blev designet i 1922 af Otto Neumann. De første emblemer blev udsendt til medlemmerne i 1923, og siden har striglen været foreningens symbol på massage.

En strigil er et buet skrabejern på ca. 20 cm, som stammer fra Orienten. De fleste er i bronze eller jern, men der er fundet eksemplarer i ædle metaller og ædelsten.

Strigilen var udbredt i romertiden, hvor den blev anvendt til at skrabe smed og smuds af atleterne, som blev masseret med olie, fedt og fin aske. Strigilen kunne også åbne hudens porer og fremme svedafsondringen, pirre nervecentrene og fremkalde en særlig behagelig fornemmelse, der forplantede sig videre gennem de sympatiske nerver til de indre organer.

DANSKE FYSIOTERAPEUTER

Holmbladsgade 70, 2300, København S, Tel 33 4146 20, redaktionen@fysio.dk, www.fysio.dk. 100. årgang. ISSN 1601-1465 REDAKTION/ Chef for politik og kommunikation Ann Sofie Orth, ansv.red. (aso@fysio.dk), faglig redaktør Vibeke Pilmark (vp@fysio.dk), redaktør Cathrine Huus (ch@fysio.dk) VURDERING AF FAGLIGE ARTIKLER/ fysio.dk/manuskriptvejledning ANNONCER/ Dansk Mediaforsyning, tlf. 7022 4088, www.dmfnet.dk, fysiojob@dmfnet.dk. Kontrolleret oplag 13.983.

Kontrolleret af Danske Mediers Oplagskontrol i perioden 1/7-2014-30/6-2015. FORSIDE/Carsten Bundgaard LAYOUT/ prik.dk TRYK/ Jørn Thomsen/ELBO A/S

NYHED HOS PROTERAPI UDSTYR TIL FUNKTIONEL TRÆNING

VORES KOMPLETTE
SORTIMENT PASSER
TIL ALLE MILJØER
– SELV PÅ FÅ M² KAN
DU TILBYDE EN GOD OG
VARIERET TRÆNING

VIL DU HAVE TILSENDT ET PRODUKTKATALOG?

KONTAKT DIN PRODUKTKONSULENT FOR MERE INFORMATION

Christina Jørgensen
Fysioterapeut &
produktkonsulent
Sjælland

Mobil: 25 52 88 09
Mail: cj@proterapi.dk

Lars Hansen
Fysioterapeut &
produktkonsulent
Syd- & Midtjylland

Mobil: 26 72 48 31
Mail: lh@proterapi.dk

Anders Targaard
Fysioterapeut &
produktkonsulent
Nord- & Midtjylland

Mobil: 24 44 18 17
Mail: at@proterapi.dk

TINA LAMBRECHT

FORMAND FOR DANSKE
FYSIOTERAPEUTER

Genoptræning til tiden

Vi har sagt det igen og igen. Det er vigtigt at sætte ind med genoptræning så tidligt, som muligt. Det er forudsætningen for, at smeden og skolelæreren hurtigt kommer tilbage på arbejde efter en operation, at man kan forebygge faldulykker hos den ældre og svage borger, og at patienten genvinder sine funktioner efter længere tids sygdom eller hospitalsindlæggelse.

Hurtig genoptræning giver mere sundhed, bedre livskvalitet og sparer samfundet for penge. Det er grunden til, at vi i Danske Fysioterapeuter konsekvent har peget på, at de lange ventetider er et problem. Heldigvis har politikerne på Christiansborg de seneste år lyttet til, hvad vi har sagt.

Det er baggrunden for det lovforslag, som regeringen og Danske Folkeparti har stillet om frit valg til genoptræning. Hvis en borger skal vente længere end syv dage på at blive genoptrænet i det kommunale træningscenter, får hun ret til at vælge en privat klinik, hvis forslaget bliver vedtaget.

Danske Fysioterapeuter støtter lovforslaget. Det gør vi, fordi nogle kommunalbestyrelser ikke afsætter penge nok til genoptræningen, og det giver lange ventetider. Det er ikke fagligt forsvarligt og kan have store personlige og menneskelige omkostninger for de borgere, som ikke bliver genoptrænet.

Jeg ved, at nogle af vores kommunale medlemmer opfatter vores kritik af kommunerne, som en kritik af dem. Det er selvfølgelig ikke tilfældet. Tværtimod. Der er kun grund til at rose og anerkende det store arbejde, som fysioterapeuter i kommunerne udfører. Men rammerne skal være i orden, og det er kommunernes ansvar.

Lige så konsekvent, som Danske Fysioterapeuter gennem årene har peget på, at ventetiden ikke må blive for lang, har vi arbejdet for at sikre, at kommunalpolitikkerne afsætter de nødvendige ressourcer til de kommunale genoptræningscentre. Der skal være tid, faciliteter og fysioterapeuter nok til give borgerne den genoptræning, de har behov for – uden at skulle vente flere uger. Desværre har politikerne i flere kommuner valgt ikke at lytte til os.

Derfor håber jeg, at den nye lov vil betyde, at kommunalpolitikkerne får øjnene op for, hvor vigtigt genoptræningsområdet er og vælger at afsætte tilstrækkelige midler. For loven er skruet sådan sammen, at hvis en borger vælger at blive genoptrænet på en privat klinik, kommer kommunen til at betale. Dermed er der et kraftigt økonomisk incitament til at undgå ventetid på det kommunale træningscenter. Det både tror og håber jeg på, har en virkning.

Lad mig samtidig benytte lejligheden til at slå fast, at Danske Fysioterapeuter ikke har ønsker om at privatisere den kommunale genoptræning. Ærindet er alene at sikre, at patienterne bliver genoptrænet til tiden, og at der afsættes de nødvendige ressourcer i kommunerne til

den opgave. Det burde de have gjort for lang tid siden.

Ifølge lovforslaget træder de ny bestemmelser i kraft 1. juli 2018. Vi følger naturligvis udviklingen tæt og vil være i dialog med vores tillidsrepræsentanter i kommunerne, så vi kan følge udviklingen. Og så har vi heldigvis gode forbindelser til de sundhedspolitiske ordførere på Christiansborg, som vi selvfølgelig vil benytte, hvis behovet skulle vise sig.

”

Ærindet er alene at sikre, at patienterne bliver genoptrænet til tiden

Smertemønstre hos danske teenagere

Over halvdelen af de danske unge mellem 12 og 19 år har ingen smerter eller kun smerter fra ét sted i kroppen, men en gruppe af unge har smerter flere steder. Det viser en dansk spørgeskemaundersøgelse, der er udsendt til 2.953 unge. 10 procent af de unge havde primært smerter fra UE, og disse dyrkede typisk idræt. Især pigerne havde smerter flere steder i kroppen eller i hoved og mave. Udbredte smerter i teenageårene kan, ifølge forskerne, tænkes at føre til kroniske smerter i voksenalderen. Forskerne foreslår derfor, at man gør mere end blot behandle den lokale fysiske skade, når man behandler en ung patient med smerter.

Holden S. et al. Pain patterns during adolescence can be grouped into four pain classes with distinct profiles: A study on a population based cohort of 2953 adolescents. Eur J Pain. 2017; epub ahead of print.

NY INTERNATIONAL DIPLOM- UDDANNELSE INDEN FOR SMERTER

Det er nu muligt for fysioterapeuter at gennemføre en international diplomuddannelse inden for smertevidenskab og behandling.

[Læs mere på videnomsmerter.dk/](#)

1,5 mio. skal sikre træning til diabetes

TrygFonden har doneret 1,5 mio. kr. til Center for Aktiv Sundhed ved professor Bente Klarlund. Donationen skal bruges til at udvikle en livsstilsintervention med fokus på fysisk træning til type-2 diabetes, der kan implementeres i kommunerne.

HVAD ER FYSIOTERAPI?

Den danske fysioterapeut Jens Olesen giver i et fagessay, publiceret i det norske fagblad Fysioterapeuten (nr. 2 2018), sit bud på, hvad fysioterapi er og skal være i fremtiden. Jens Olesen tager et videnskabsteoretisk, fænomenologisk og sociologisk udgangspunkt i sin kritik af den eksisterende kliniske praksis og den manglende definition af fysioterapi.

[Læs Jens Olesens indlæg i det norske fagblad: kortlink.dk/tek6](#)

ÆLDRE HAR SVÆRT VED AT TÅLE HÅRDT FYSISK ARBEJDE

Ældre med fysisk krævende arbejde er i højere risiko for et forringet fremtidigt helbred. Det viser resultater af et nyt studie fra Nationalt Forskningscenter for Arbejdsmiljø, gennemført i samarbejde med forskere fra Tyskland. Inden for mandefagene tilpasses arbejdet oftere til de ældre medarbejdere, men det gør sig ikke gældende i de traditionelle kvindefag.

[Nfa.dk](#)

3 test kan forudsige gangfunktion

En gruppe amerikanske forskere har testet 1.925 patienter med knæartrose eller i risiko for at få det og fandt, at resultaterne fra 5xrejsesætte-sig-test, 20-meters gangtest, og 400 meters udendørs gang kan forudsige, om patienterne er i stand til at gå de 6000 skridt, der anbefales af de amerikanske sundhedsmyndigheder til at forebygge livsstilssygdomme. Bruger patienterne mere end 12 sekunder på at gennemføre rejsesætte-sig-testen, går de langsommere end 1,22 meter pr. sekund i 20-meters gangtesten, og bruger de mere end 5,22 minutter til at gå 400 meter, kan de ikke gå de anbefalede antal skridt.

Minimum performance on clinical tests of physical function to predict walking 6000 steps/day in knee osteoarthritis: An observational study.

[kortlink.dk/nih/tc5y](#)

Guide til demensvenlig motion

Sundhedsstyrelsen har udgivet en guide, der skal gøre det lettere for mennesker med demens at dyrke motion.

kortlink.dk/sst/t9qq

Nye CAT på fysio.dk

Findes der øvelser, der har dokumenteret effekt til personer med osteoporose, og kan man bruge Life Space Assessment Scale til at forudsige dødelighed? Få svar på disse og mange andre spørgsmål på fysio.dk. Her har vi publiceret en række CATS (Critical Appraised Topics), det vil sige spørgsmål fra klinisk praksis, der besvares ved at følge en struktureret og systematisk proces.

Fysio.dk/cat

Sådan gør du klinikken kørestolsvenlig

Dansk Handicap Forbund har udgivet nye råd til, hvordan man kan gøre en klinik eller et hospital tilgængelig for kørestolsbrugere.

kortlink.dk/danskhandicapforbund/tcn9

Hjemmeside og twitter med fokus på knæskader

To dedikerede engelske fysioterapeuter har lanceret en hjemmeside, der henvender sig til både fagfolk og sundhedsprofessionelle. Her kan man finde nyheder, generel information og eksempler på øvelser til patienter med knælidelser. Debat om ny forskning, test og øvelser foregår på den twitter-konto, der er koblet op på hjemmesiden.

thekneeresource.com/about-us/

Liva – en sundhedsapp til diabetes 2

LIVA er et digitalt hjælpeværktøj, der henvender sig til personer med type-2 diabetes. Værktøjet kan bruges til at følge de mål, man har sat sig for f.eks. kost, søvn, blodsukker og motion, og data deles med den kommunale vejleder, diætist eller fysioterapeut. 12 kommuner anvender på nuværende tidspunkt app'en til deres borgere, og flere er på vej.

[Læs mere om LIVA på www.liva-app.dk/koebenhavn/](http://www.liva-app.dk/koebenhavn/)

Psykosocial stress øger skadesrisiko

En norsk undersøgelse viser, at konflikter mellem trænere og medspillere er med til at øge risikoen for at få overbelastningsskader hos kvindelige fodboldspillere.

[Læs artiklen i fuldtekst kortlink.dk/bmj/tcfh](http://kortlink.dk/bmj/tcfh)

Op til 10 timers
gratis undervisning
med i prisen!

tlf. 76940877

BTL LASER

Du opnår ekstremt effektive behandlinger!

Fås i 7w & 12w

7w laseren arbejder med 810 & 980 nm

12w laseren arbejder med 1064 nm

Stort antal forudindstillede
behandlingsprogrammer

Indbygget terapiguide

Meget brugervenligt interface

Vinder af Reddot Prisen

Leasing fra: **1.587kr.**
pr. måned

Undervisning medfølger

Kontant fra: **87.500kr.**

BTL

BTL SHOCKWAVE

Effektiv behandling af musculoskeletal lidelser!

Interval funktion til følsomme klienter

Terapeutisk leksikon

Hurtige resultater

Tryk op til 5 bar

Frekvens op til 20 Hz

Vinder af Reddot Prisen

Leasing fra: **1.866kr.**
pr. måned

Undervisning medfølger

Kontant fra: **104.200kr.**

ASTAR POLARIS LASER – DANSK BRUGERFLADE!

Markedets billigste klasse IV laser!

Fås i 8w & 18 w

Polaris HPM 8w: max. 808nm/8w

Polaris HPS 18w: max 808/8w – 980/10w

Leksikon med farveillustrationer

Stort antal forudindstillede
behandlingsprogrammer

Produceret i Europa

Vinder af INOVA Prisen

Leasing fra: **1.224kr.**
pr. måned

Undervisning medfølger

Kontant fra: **67.500kr.**

ASTAR

ASTAR IMPACTIS SHOCKWAVE

Markedets billigste Shockwave!

Effektiv behandling af musculoskeletal lidelser

43 forudindstillede behandlingsprogrammer

Tryk op til 5 bar

Frekvens op til 25 Hz

Vinder af INOVA Prisen

Leasing fra: **1.086kr.**
pr. måned

Undervisning medfølger

Kontant fra: **59.900kr.**

Alle priser er ekskl. moms og fragt

LEASING: Restværdi: 5% | Løbetid: 60 mdr. | Variabel rente

Der tages forbehold for prisændringer

LOJER

Over 200 danske klinikker har inden for 3 år anskaffet en Lojer briks.

Fra Acupunctureshop.com

LOJER CAPRE FX5

Luksus 5-delt briks fra finske Lojer!
Inklusiv hjul og fodbøjle
Trinløs indstilling af alle dele
Mange unikke designmuligheder
Ekstremt stabil!

Leasing fra: **464 kr.**
pr. måned

Kontant fra: **25.290 kr.**

LOJER CAPRE M4

Prisvenlig 4-delt briks i høj kvalitet
Fås som elektrisk eller hydraulisk
16 farvemuligheder
Mange tilkøbsmuligheder

Leasing fra: **206 kr.**
pr. måned

Kontant fra: **11.190 kr.**

LOJER MANUTHERA 242

Den mest fuldkomne og unikke manipulations-/ mobiliserings briks på markedet!
En af markedets mest avancerede brikse
Nye multitraktionsegenskaber
Osteopati, Fysioterapi & kiropraktik
Denne briks skal opleves!

NYHED

Leasing fra: **1.193 kr.**
pr. måned

Kontant fra: **65.800 kr.**

Man skal have hjertet med

TEKST CATHRINE HUUS

FOTO CARSTEN BUNDGAARD

Hvad kan fysioterapi give stofmisbrugere, der stort set kun ser kroppen som et irriterende vedhæng? Maria Andersen viser nye veje til at fjerne abstinenser, slappe af og få ny energi med vejrtrækningsøvelser og styrketræning.

BLID MUSIK FRA fløjte og harpe flyder ud i rummet, hvor Birthe, Anna og Jonas ligger på ryggen på hver sin måtte på gulvet. Øjnene er dækket af mørke, tunge vægtpuder med lidt lavendler i. ”Træk vejret dybt”, siger fysioterapeut Maria Andersen, som guider med stemmen. Kort efter følger tre dybe suk.

Efter afspændingen stiller de tre deltagere sig op mod væggen med hver sin ball stick. De masserer bolden mod fødderne og ryggen og op i nakken. Nogle ømmer sig, andre griner. Det kan knibe lidt med at holde balancen, når man skal løfte foden fra gulvet.

Vi befinder os i KABS Hvidovre - Heroinbehandling & substitutionsbehandling. Her kommer stofmisbrugere for at modtage lægeordineret heroin, metadon eller andre former for substitutter under ➤➤

”Mange misbrugere er for meget tilstede i hovedet og meget lidt til stede i kroppen. Den er i vejen og ubehagelig at være i kontakt med. En del har været udsat for vold, overgreb og store svigt, som har ført til massiv øget alertness eller resignation. Det prøver jeg at gå ind og arbejde med, så de mærker noget, der er rart og oplever, at de kan samarbejde med kroppen, i stedet for at den er en hindring og til besvær.”

kontrollerede forhold. Behandlingscentret har desuden en række tilbud som rådgivning om sygepleje, økonomi og social bistand. De sidste to år har brugerne også kunnet få fysioterapi hos Maria Andersen.

Samarbejde med kroppen

Maria Andersen har været ansat som fysioterapeut på misbrugscentret i to år og tilbyder individuel og gruppebehandling med fokus på fysisk aktivitet, genoptræning og kropsbevidsthed. Hun har et bredt klientel på 50 personer, hvor nogle kommer regelmæssigt, andre mere sporadisk. Nogle af deltagerne er i tyverne med et heftigt misbrug af diverse stoffer som kokain, heroin, amfetamin, metadon og benzodiazepiner. Andre er oppe i alderen og har en række af afvænningsforsøg bag sig. Nogle er velfungerende med job og lejlighed, men har kroniske smerter og er begyndt at medicinere sig selv. Andre har været misbrugere igennem mange år og kommer, fordi de har brug for genoptræning på grund af en opstået fysisk skade. Fælles for dem er, at de frivilligt går til fysioterapi. For Maria Andersen er det vigtigste, at brugerne begynder at bruge og anskue deres krop på nye måder, hvor deres ressourcer kommer i spil.

”Mange misbrugere er for meget tilstede i hovedet og meget lidt til stede i kroppen. Den er i vejen og ubehagelig at være i kontakt med. En del har været udsat for vold, overgreb og store svigt, som har ført til massiv øget alertness eller resignation. Det prøver jeg at gå ind og arbejde med, så de mærker noget, der er rart og oplever, at de kan samarbejde med kroppen, i stedet for at den er en hindring og til besvær.”

Klienterne er påvirkede

Brugerne kan være påvirkede, i større eller mindre grad, når de kommer til Maria Andersens timer. Det tog et stykke tid, før hun fandt ud af at takle det.

”Det er ret specielt. I starten tænkte jeg, hvordan kan jeg overhovedet komme igennem med noget som helst? Jeg så det som en modspiller og troede, jeg skulle forhindre det. Men det er gået op for mig, at selvom de ser påvirkede ud i øjnene og falder lidt hen undervejs i behandlingen, så er de alligevel til stede. Kroppen er der

og responderer på de ting, jeg gør med dem, uanset om det er træning eller verbal afspænding. Jeg har lært at have mere tålmodighed og bære over med, at der er nogle små udfald, for de kommer tilbage igen. Ellers må jeg hen og prikke til dem, hvis de er faldet helt i søvn. Nu tænker jeg, at det er ok, hvis de lige er væk et par sekunder. Det er en del af deres måde at være tilstede på.”

Fordi klienterne ofte er påvirkede og har en dårlig ernærings-tilstand, stiller det krav til fysioterapeuten om at holde øje med deres reaktioner undervejs. Nogle gange trækker Maria Andersen tiden lidt i halen før dagens træning, så heroinen når at klinge af. For hvor andre klienter selv vil sige til, når træningen bliver for hård, har misbrugerne ofte minimal fornemmelse af egen krop og dens signaler.

”Så må jeg tjekke ansigtskuløren eller spørge ind til, om de har husket at spise og drikke nok, og om blodsukkeret er ok. For de kan ikke selv mærke, at det summer forkert eller de bliver svimle. Nogle kan ikke få det hårdt og tungt nok, og der må jeg også lige sige, at de skal passe på, så de ikke får en skade.”

Som løve i et bur

Maria Andersen har taget kurser i BBAT, body awareness therapy og SE, somatic experiencing, som er en terapeutisk metode til at mindske stressreaktioner efter traumer. Begge dele er gode støtter i det daglige arbejde. For nogle af hendes klienter lever en hektisk tilværelse, hvor det eneste der tæller, er pengene til det næste fix. Med det for øje kan det virke absurd at tilbyde mindfulness, kropsbevidsthed, styrketræning og motion. Det ligger i hvert fald temmelig langt nede i behovspyramiden, medgiver hun. Men hun kan se, at hendes behandling virker.

”Der kan komme én ind, som har et højt arousalniveau og som flagrer rundt og er her og der og alle vegne. Så forsøger jeg med nogle øvelser, der dæmper lidt. En anden har et heftigt temperament og går rundt som en løve i et bur, klar til at tænde af. Så handler det om at tale om, hvordan de kan få brugt deres energi hensigtsmæssigt og mærke, hvordan kroppen falder til ro. Andre har måske brug for at lære, at de kan få fornyet energi af at lave træning i stedet for at bruge kokain eller amfetamin.”

Men der er også grænser, og dem bliver hun ofte mindet om. Hendes erfaring fra 11 år i psykiatrien og de to år på centret gør, at hun ved, hvor meget hun skal presse på, eller om hun helt skal skifte fokus i behandlingen.

”Der er en af mine deltagere, som dissocierer, hvis jeg laver kropsbevidsthedsøvelser med ham. Så er det min opgave at finde ud af hvor meget, jeg skal skrue op og ned for øvelserne. For hvis kroppen er et frygteligt sted at være, er det jo ikke der, man skal ind,” siger hun.

Afbud omkring den 1.

I arbejdet med misbrugere er der mange ting at tage højde for. Der kan være et hav af ting, som prioriteres højere end at gå i fysioterapi.

”Statistisk kan vi se, at der ikke er særlig godt fremmøde omkring den første i måneden. Men det nytter ikke, at jeg står med løftede pegefingre og hænderne i siden. Man må være åben overfor, at der er rigtig mange ting, der kan indvirke på dagen i dag, og de ting, de kunne i går, kan de måske slet ikke i morgen. Der skal man være nærværende. Og man skal være bred i sit repertoire. Det handler om at være åben og kreativ, så man kan finde vejen ind til lige netop den her person.”

RH Mereo

Kompromisløs ergonomi kombineret med innovation og design ned til mindste detalje. RH Mereo bidrager til en aktiv siddestilling og giver dig en bedre koncentration og øget ydeevne i din hverdag.

DESIGNED FOR HUMAN PERFORMANCE

flokk.com/rh

»> De tager øvelserne med hjem

Hun oplever, at de fleste sætter stor pris på afspændingsøvelserne på kropsbevidsthedsholdet, når først de har prøvet det. Dagens deltagere er i hvert fald gengangere. Birthe er kommet her i to år og har lavet sit eget træningsprogram ud fra Marias øvelser, så hun kan træne hjemme i lejligheden. Det gør hun tre kvarter dagligt. Jonas er begyndt at lave afspændingsøvelser på egen hånd, selv om han er hjemløs, og Anna har tabt 30 kg efter mødet med Maria og har opdaget, at øvelserne hjælper mod abstinenser.

Maria Andersen ved godt, at fysioterapien ikke kan erstatte stofferne. Men hun tror på, at hun kan sætte positive spor i brugernes bevidsthed - og i deres kroppe.

”Man bliver ikke nødvendigvis stoffri af at gå her. Vi arbejder med harm reduction. Men vi kan finde ud af, hvilke ambitioner den enkelte har med sit misbrug. Ønsker de at blive stabiliserede på en bestemt dosis, »>

KABS HVIDOVRE

KABS Hvidovre - Heroinbehandling & substitutionsbehandling er et behandlingscenter for stofmisbrugere. Der er ca. 30 ansatte, herunder læger, psykologer, sygeplejersker, socialrådgivere, psykiatere, pædagoger og en fysioterapeut.

Centret uddeler lægeordineret heroin og medicinske substitutter til godt 250 misbrugere, som vil stabiliseres, nedtrappe eller helt stoppe deres forbrug.

Centeret tilbyder bl.a. fysioterapi, rådgivning og vejledning i sygepleje, økonomi, sund kost og livsstil, foruden hjælp med kontakt til kommune, kriminalforsorg, bolig, gæld, revalidering mv.

 Læs mere på kabs.dk

”Det er vores opgave at gøre livet så tåleligt for dem, som muligt. Og her kan vi give dem en pause, fra deres hektiske liv. Vi giver dem et frirum.”

➤ så arbejder vi i den retning. Hvis de gerne vil leve et belastet liv, så er det deres valg. Så er det vores opgave at gøre livet så tåleligt for dem, som muligt. Og her kan vi give dem en pause, fra deres hektiske liv. Vi giver dem et frirum.”

Nægter at give hånden

Maria Andersen taler også om kost og hygiejne med sine klienter. For behandlingen handler også om at vise nogle af de spilleregler, der gælder i samfundet, hvor misbrugerne er en marginaliseret gruppe.

”De rangerer ikke så højt, og ofte har hr. og fru Danmark svært ved at finde ud af at være sammen med dem. Så hvis der kommer én ind til mig, som har lidt indtørrede blodstænk på sig, så kan jeg sige, hvordan tror du egentlig folk ser dig, når du har blod på hænderne? Det kan virkelig være en øjenåbner, for de kigger ikke ned af sig selv eller bekymrer sig om deres udseende og hvilken indvirkning, det har på andre. Nogle rører det ikke, men andre får en øget refleksion over, hvorfor folk ikke har lyst til at sidde ved siden af dem i toget eller nægter at give dem hånden.”

Det naturlige rush

For nogle klienter kan fysioterapien måske give et fingerpeg om, at der er andre former for stimulanser end de kemiske. Nemlig kroppens egen kemifabrik.

”Under Jonas' første dag i træningsgruppen udbrød han: Det her føles som at tage kokain! Og jeg tænkte, hvor fedt! For det er lige præcist der, jeg vil have dem hen. De skal lære, at kroppen har naturlige reguleringsmekanismer, og når de føler uro, så kan de lave afspænding i stedet for at tage dæmpende medicin, og hvis de mærker, at de er ved at blive aggressive, kan de gøre noget med kroppen, som gør dem rolige og grounded. Man må tage udgangspunkt i deres virkelighed, og jeg bliver mere og mere bevidst om, hvad de forskellige stoffer kan og hvad det giver dem. På den måde kan jeg bedre finde ud af, hvordan det kan blive erstattet med noget andet.”

Er der særlige ting, man skal kunne for at arbejde her?

”Relationen er super vigtig. Mange er meget skeptiske, når de kommer første gang, og det kan tage lang tid, før de viser mig tillid. Derfor skal man have hjertet med. For de kan mærke, hvis jeg er engageret i dem, og om jeg er oprigtigt glad, fordi de kommer til timen eller er ærgerlig over, at de har fået en detour med et eller andet. De skal mærke, at man er der for dem, og at man har tillid til dem og vil dem det bedste.” ●

MARIA ANDERSEN **38 ÅR.**

Fysioterapeut hos KABS Hvidovre – Heroinbehandling & substitutionsbehandling, siden 2016.

Behandler individuelt og på hold i fysisk aktivitet, genoptræning og kropsterapi.

Tidligere ansat på Psykiatrisk Center Hvidovre fra 2005-16.

Efteruddannelser i BBAT og traumeuddannelsen SE.

Vi får personlige reminders

Birthe er 68 år og har været misbruger af heroin, kokain og speed, siden hun var 18 år. Hun får udleveret 20 gram lægeordineret metadon hver dag. Hun går i kropsbevidsthedsgruppe mandag og træninggruppe tirsdag og har selv udviklet sit eget træningsprogram på tre kvarter, som hun laver derhjemme i lejligheden ud fra øvelser, hun har lært i fysioterapien.

"Jeg får en masse ud at gå hos Maria, det er så dejligt, så jeg kommer hver gang, for der er tid til hver enkelt. Maria skriver også søde beskeder til os på mobilen med reminders om, at vi skal træne. Det bliver man rigtig glad af! For som misbruger kan det godt glippe lidt med hukommelsen. Hun er sød og imødekommende, og hvis der er noget, der ligger en på sinde, har hun altid tid til en snak."

Abstinenserne forsvinder

Anna er 42 år og får heroin hver dag på centret kl. 11 og kl. 15, som hun sprøjter sig i låret med. Hun har gået til fysioterapi hos Maria Andersen i to år.

"Maria spurgte mig måske 15 gange, om jeg ville med, men jeg ville ikke, for jeg ville ikke være sammen med andre mennesker. Jeg var så flov over at veje 130 kg. Maria fik mig overtalt til først små gåture, siden til en tur i svømmehallen, og i dag er jeg nede på 111 kg. Jeg skal fra heroin og over til en anden medicin, og den overgang er ret hård. Man bliver syg og får følelsen af insekter i benene på grund af abstinenser. Men hun finder på ting som gør, at abstinenserne forsvinder, som at køre bolden hen over benene og op over ryggen. Når jeg er sammen med hende, er jeg et normalt menneske, for hun sætter ikke misbruget i fokus. Hver gang jeg kommer, er det lige som en freezone. Hun spørger, hvad kan jeg gøre for dig, Anna?"

Jeg bliver mere overskudsagtig

Jonas er 24 år, får metadon alle ugens dage og har været misbruger i seks år af diverse stoffer, primært rygeheroin og kokain. Han har gået hos Maria Andersen i to måneder.

"Første gang jeg kom her, fik jeg den samme følelse, som når jeg får metadon i høj dosis. Jeg var meget skeptisk i starten og tænkte, at det virker nok ikke. Men det gør det. Hele min dag bliver meget mindre stresset, og jeg kan mærke, at i slutningen af ugen får jeg brug for at komme herved igen. Min trang til stoffer bliver mindre, og jeg bliver mere overskudsagtig. Man kan komme helt ned og slappe af, der er ikke noget, der larmer. Nu har jeg selv købt en pude til at lægge over øjnene, for det gør, at man slapper af, og der er en dejlig duft af lavendel. Så kan jeg lave afspændingsøvelserne, hvor jeg nu er."

Tålmodighed er den vigtigste kompetence

Fysioterapeuter kan gøre en stor forskel for socialt udsatte, men det kræver særlige egenskaber. De tre vindere af Bachelorprisen 2018 har undersøgt, hvad det er, der skal til.

TEKST ISABEL
FLUXÁ ROSADO

FOTO JOACHIM RODE

DET KRÆVER TÅLMODIGHED. Det er også vigtigt at være vedholdende, at have engagement, rummelighed, kreativitet og evnen til at forstå socialt udsattes bio-psyko-sociale situation. De kompetencer er helt essentielle for fysioterapeuter, der vil arbejde med hjemløse, stofmisbrugere, psykisk syge og andre mennesker, der lever på kanten af samfundet. Til gengæld kan man som fysioterapeut nå langt og gøre en forskel for den enkelte borgers livskvalitet og selvverd. Sådan lyder konklusionen på den artikel, der er vinder af årets Bachelorpris 2018.

”Problemet med social ulighed er massivt. Der er virkelig mange, der har det svært, og det spænder over en bred palet af mennesker. Men vi er overbeviste om, at vi som fysioterapeuter kan noget, som er brugbart og effektivt. Selvom socialt udsatte ikke opsøger sundhedsvæsenet, så har de et ligeså stort ønske om at være sunde som alle andre,” siger Tommy Heyst, som sammen med Ann Blikdal og

Ane Holsaae har skrevet vinderartiklen ”Ulighed i sundhed, socialt udsatte og fysioterapeutiske kompetencer.”

Vinderartiklen bygger på deres bachelorprojekt, som undersøger hvilke kompetencer der skal til, når fysioterapeuter arbejder med socialt udsatte. De studerende interviewede fire fysioterapeuter, som arbejder med udsatte samfundsgrupper og har derigennem fundet frem til de seks kompetencer, der er de vigtigste i arbejdet.

Tag en kop kaffe og giv dig tid

Ann Blikdal har ligesom sine medstuderende erfaringer med frivilligt socialt arbejde, og hun har været i praktik i projektet OMBOLD - fodboldholdet for hjemløse. Derfor kan hun nikke genkendende til mange af interviewpersonernes erfaringer.

”I min praktik på fodboldholdet var der en deltager, der vrikkede om og troede, at benet var ved at falde af. Så kunne jeg berolige ham med, at det havde jeg set før, og at det ville blive bedre i løbet af et par uger. Tålmodighed er nok den allervigtigste kompetence, man skal besidde, hvis man vil arbejde med

På billedet ses Tommy Heyst, fysioterapeut i rehabiliteringen, Center for Kræft og Sundhed i Københavns Kommune, og Ann Blikdal, fysioterapeut på Amager Hospital, Lungemedicinsk afdeling.

Ane Holsaae, som har været med til at skrive vinderartiklen, var på en længere rejse, da interviewet blev produceret og medvirker derfor ikke i interviewet her. Hun er ansat på Træningscenter Fortunen.

socialt udsatte. Man må give sig tid til at lytte. De har brug for at blive beroliget og føle sig trygge,” siger hun.

En anden vigtig faktor er vedholdenhed. For det kan tage lang tid at få implementeret en tradition omkring fysioterapi i miljøer, som ikke er vant til faget. Det kan f.eks. være på et herberg.

”Så må man sætte sig ned og drikke en kop

kaffe med dem i fem minutter. Fysioterapeuter, der vil engagere sig i det her område må forstå, at bare fordi det ikke lykkes første gang, betyder det ikke, at der ikke er et behov,” siger Ann Blikdal.

Sæt målet i øjenhøjde

Målgruppen er ikke nem at nå, men når kontakten først er etableret, er det vigtigt, at terapeuten sætter realistiske mål for den enkelte. Om det ➤➤

DE SEKS VIGTIGE KOMPETENCER

Tålmodighed

Vedholdenhed

Engagement

Rummelighed

Kreativitet

Kendskab til og forståelse for de socialt udsattes biopsyko-sociale situation.

➤ så er at komme hjem fra hospitalet eller selv gå ned af trappen og hente øl i kiosken. Fysioterapeuterne skal arbejde efter de udsattes egne mål.

”Du får ikke en stofmisbruger til at smide sprøjten eller en alkoholiker til at stoppe med at drikke efter seks gange fysioterapi, men den vedholdende relation skaber små ryk i hverdagen. Solstrålehistorierne er sjældne, men mindre kan også gøre det. Som en deltager fra Ombold sagde en dag, han mødte op i nyt fodboldtøj efter et par gange med fodbold: - Nu er jeg ikke kun alkoholiker, nu er jeg også fodboldspiller,” fortæller Tommy Heyst.

Vil også være sunde

Mennesker, der lever på kanten af samfundet, opsøger sjældent selv sundhedsvæsenet, men Tommy Heyst understreger, at selvom man er socialt udsat, så vil man gerne være sund. Derfor er det vigtigt at være opsøgende og tilbyde et åbent forum, hvor hjemløse kan komme forbi. Tommy Heyst mener, at det her i landet går den forkerte vej med at etablere tilbud, der tager højde for de udsattes behov.

”De har samme idealer, men mangler ressourcerne. Derfor er der brug for nogle anderledes tiltag. Det er vigtigt at forstå, hvis man gerne vil have mere lighed i sundhed, men det kræver en investering,” siger Tommy Heyst.

Vil gerne så et frø

Ifølge de tre vindere af bachelorprisen er der et kæmpe potentiale for fysioterapien i arbejdet med socialt udsatte. De håber derfor på, at artiklen kan åbne andres øjne op for området. Hvis fysioterapeuter engagerer sig, kan man måske få samfundet med og bruge fysioterapien i forebyggelsen af ulighed i sundhed.

”Der er en kæmpe samfundsmæssig økonomisk gevinst, hvis vi kan få flere fysioterapeuter i felten. Fysioterapeuter har engagementet og vil være dygtige til arbejdet,” siger Tommy Heyst.

Udover det samfundsmæssige perspektiv peger de tre studerende på, at der også rent fagligt er gevinster i arbejdet med de udsatte, som har mange spændende muskuloskeletale problematikker.

”De har ofte mange muskuloskeletale skader, som er interes-

sante ud fra et fagligt perspektiv. Der er mange problemstillinger at tage fat på,” siger Ann Blikdal.

At vinde prisen for årets bachelorprojekt betyder meget for begge.

”Bachelorprisen er et fagligt boost og en dejlig anerkendelse. Det viser, at også andre finder området spændende og relevant, og det giver mig mod på at arbejde videre med området og måske undersøge muligheden for et kandidatprojekt,” siger Ann Blikdal. ●

OM BACHELORPRISEN 2018

Bachelorprisen uddeles én gang hvert år og har til formål at anerkende værdien af den store mængde viden, som produceres af studerende på fysioterapeutuddannelsen.

Prisen gives til den bedst vurderede artikel, der udarbejdes på baggrund af et bachelorprojekt. I år deltog 14 artikler i opløbet, som blev bedømt af lektorer fra fysioterapeutuddannelserne i Næstved og Aarhus. Med prisen følger 25.000 kr. Vinderartiklen er publiceret på fysio.dk/bachelorprisen-2018

DET SKREV BEDØMMERNE OM VINDERARTIKLEN:

”Vinderne har valgt en relevant og meget aktuel problemstilling. Arbejdet med socialt udsatte er ikke et traditionelt område for fysioterapeuter at agere i, men prisvinderne viser med deres undersøgelse, at med de rette kompetencer kan fysioterapeuter komme til at gøre en forskel.”

GigaLaser

Optimer din behandlingsplan

Hurtigere i gang Kortere behandlingsforløb

Med GigaLaser optimerer du behandlingsplanen og kommer hurtigere i gang med øvrige behandlingsformer.

Hurtig og effektiv behandling af f.eks.:

- Akutte skader
- Overbelastningsskader
- Nakkesmerter
- Lændesmerter
- Gigtsmerter
- Inflammation

PowerMedic Lasers
Get better · Faster

PowerMedic ApS · Gasværksvej 8 · 4300 Holbæk · Danmark
+45 5945 6400 · info@pmlas.com · www.pmlas.com

NAVN: Lene Nøhr Sandbæk

ARBEJDSPLADS: Center for træning i Holstebro Kommune

STILLING: Lymfødemterapeut og fysioterapeut i det terminale team samt almindelig, trænende fysioterapeut.

LYMFØDEMTERAPEUT

Uddannelsen til lymfødemterapeut varer 2 gange 3 uger og udbydes som en del af Den Sundhedsvidenskabelige Diplomuddannelse på Professionshøjskolen Metropol.

Dansk Selskab for Fysioterapeutisk Lymfødembehandling opdaterer løbende deres hjemmeside med dato og sted for kurserne:

www.lymfoedembehandling.dk/

”Man skal have fingerspitzengefühl

Hvad går dit arbejde ud på?

Jeg er ansat som fysioterapeut og lymfødemterapeut i Holstebro Kommunes Center for træning. Min tid er fordelt mellem ti timer som fysioterapeut i det terminale team og 22 timer som almindelig fysioterapeut. Derudover står jeg for at bestille kompressionsmaterialer til de borgere i kommunen, der har brug for det.

På det terminale team møder jeg flest kræfttramte, men også hjerte- og lungepatienter. For de sengeliggende handler arbejdet om at gøre deres sidste tid så behagelig, som muligt.

Hvilke redskaber bruger du i din behandling?

Mange af de terminalt syge udvikler et lymfødeme som følge af deres sygdom. Selvom det ikke er farligt, giver det dem nedsat livskvalitet og ubehag i form af tunge arme og ben. Vævet forandrer sig og kan blive helt hårdt, og huden bliver tykkere. Da jeg startede i stillingen, havde jeg ikke lymfødemterapeutuddannelsen, så jeg vidste ikke, hvordan jeg skulle behandle dem. Det var en kæmpe lettelse at få et ekstra redskab til lindre deres symptomer.

Hvordan lindrer man bedst et lymfødeme?

Det er helt klart ved en kombination af massage, som er behagelig for patienten i øjeblikket, og kompression, som hjælper væsken tilbage mod hjertet. Lymfedrænage er en meget blid form for massage, hvor man med langsomme og lette tryk arbejder væske væk fra benet eller armen. Lymfebanerne har deres eget system i kroppen, som f.eks. kan være blevet blokeret af ar efter en operation, og så skal væsken have hjælp til at finde en ny vej. Nogle gange kan man se tydelig forskel før og efter behandlingen, fordi ødemet er blevet mindre, og hud, der før var helt udspændt, begynder at folde.

Er det din opgave at lægge kompression?

Det er kommunens opgave at bevillige de kompressionssocker, strømpebukser og ærmer, borgerene efterfølgende skal bruge, og det står jeg for. Derudover besøger jeg hver borger en gang om året, når de skal have fornyet materialerne, for at tage mål af arme eller ben med et målebånd, så jeg kan bestille kompression hjem i den rigtige størrelse. Det kræver fingerspitzengefühl. Hvis konsistensen af vævet er meget blødt, skal man passe på ikke at lave en for stram kompression.

Hvad gør du, hvis lymfødemet ikke er velbehandlet?

Hvis lymfødemet er vokset, vævet har ændret sig eller blodkarrene står tydeligere frem, kan det være tegn på et tilbagefald af kræft eller andre sygdomme. Så tager jeg kontakt til enten lymfødemterapeuterne på hospitalet eller borgerens egen læge. Andre gange skyldes problemet bare, at borgeren ikke har fået den rigtige størrelse eller type strømpe til at starte med, og derfor ikke har brugt den nok. Jeg havde på et tidspunkt en kvinde i 40'erne, der var ked af udseendet på sit hvide kompressionsmateriale til armen. Hun syntes, det udstrålede sygdom. For hende hjalp det at bestille et nyt hjem i et smartere materiale med klare farver.

Hvorfor skal en fysioterapeut stå for opmåling og varebestilling?

Jeg har en anden faglighed. En til to gange om året mødes jeg i en netværksgruppe med fagpersoner, der tager mål og beviliger materialer i andre kommuner. Det er oftest sygeplejersker og i sjældne tilfælde kontoruddannede sagsbehandlere, men jeg er den eneste lymfødemterapeut. Her kan jeg høre, at mange af deres frustrationer handler om ting, man véd som fysio- og lymfødemterapeut. F.eks. at man skal stramme målebåndet ret meget, når man måler lym-

fødemer i forhold til andre ødemer, fordi vævet er mere fluffy. Dårlige opmålinger fører til fejlbestillinger, og det er dyrt for kommunen og spilder patientens tid.

Derudover gør min faglighed, at jeg har let ved at kommunikere med terapeuterne på hospitalet og følge patienternes forløb fra sidelinjen. Terapeuterne må ikke afslutte en behandling, før jeg har bevilliget kompressionsmateriale, så ved at have en løbende dialog, sparer vi patienten for ventetid og skaber en mere glidende overgang fra region til kommune.

Hvad gør I for at sikre et godt samarbejde?

Vi mødes fast en gang om året og evaluerer samarbejdet. Jeg ringer også altid til dem, når jeg er i tvivl, og så har vi en aftale om, at jeg kan komme ind på hospitalet og overvære en måltagning, når de har en patient med et særligt voldsomt ødem. Det sidste har krævet, at både min leder og jeg tænker langsynet og prioriterer samarbejdet, for det betyder, at jeg skal tage tre kvarter ud af min arbejdsdag. Men jeg ved, at det tjener sig ind et år efter, når jeg står alene med borgeren til det kommunale tjek. ●

DET MENER DANSKE FYSIOTERAPEUTER

Du skal blive ved med at uddanne dig for at være attraktiv på arbejdsmarkedet og for at holde din viden ajour ift. din autorisation. Det støtter Danske Fysioterapeuter bl.a. ved at udbyde en række efteruddannelseskurser, som giver dig nye kompetencer.

 Læs mere på fysio.dk/kurser

FTF og LO er slået sammen til én fælles organisation

Fagbevægelsen i Danmark har fået en ny fælles hovedorganisation. Det står klart, efter der blev stemt ja til fusion på FTF og LO's ekstraordinære kongresser i april.

"Vi var imod en fusion, fordi vi ikke syntes, at grundlaget var godt nok. Men det ændrer ikke på, at vi vil gå konstruktivt ind i arbejdet og søge maksimal indflydelse i den nye hovedorganisation" siger formand for Danske Fysioterapeuter, Tina Lambrecht.

Valgt til forretningsudvalg

På baggrund af Danske Fysioterapeuters kritik af grundlaget for en ny hovedorganisation, var det en ekstra glad formand, der kunne konstatere, at hun blev valgt til det magtfulde forretningsudvalg i en ny hovedorganisation.

"Jeg vil arbejde benhårdt for, at den nye hovedorganisation lykkes, nu, hvor den er en realitet. Og der er nok at tage fat på. Det er ingen hemmelighed, at vi ikke mener, at der er nok nytænkning over

grundlaget for en ny hovedorganisation. Det er der ellers behov for, hvis en ny hovedorganisation skal kunne løse de udfordringer, fagbevægelsen står overfor", siger Tina Lambrecht.

Politisk ledelse

Lizette Risgaard, nuværende formand for LO, fortsætter som formand i den nye hovedorganisation, mens FTFs formand, Bente Sorgenfrey, bliver 1. stedfortrædende næstformand. Blandt de fem øvrige næstformænd blev nuværende formand for Socialrådgiverne, Majbrit Berlau, valgt.

"Det er nogle dygtige og erfarne politikere, der er valgt til at stå i spidsen for en ny hovedorganisation. Jeg ser frem til samarbejdet med dem," tilkendegiver Tina Lambrecht.

SES VI TIL HEALTH & REHAB SCANDINAVIA 15.-17. MAJ 2018?

Find os
på stand nr.

C2-025

DU ER ALTID VELKOMMEN TIL AT KONTAKTE OS

SJÆLLAND:

Christina Jørgensen
Fysioterapeut og
produktkonsulent

+45 25 52 88 09
cj@proterapi.dk

MIDT+NORDJYLLAND:

Anders Tarpgaard
Fysioterapeut og
produktkonsulent

+45 24 44 18 17
at@proterapi.dk

SYD DK+MIDTJYLLAND:

Lars Hansen
Fysioterapeut og
produktkonsulent

+45 26 72 48 31
lh@proterapi.dk

Claus Vesterlund
Salgschef

+45 25 52 88 04
cve@proterapi.dk

Anders Kilde Pedersen
Produkt- og
kundeservicechef

+45 26 72 48 36
akp@proterapi.dk

+45 43 44 42 00 | pt@proterapi.dk | www.proterapi.dk

PROTERAPI

Part of FITNESS & HEALTHCARE GROUP

Sektionsbestyrelserne er valgt

De 16 bestyrelsesmedlemmer til de to sektioner for arbejdsgivere og ansatte er nu fundet.

Den 22. marts sluttede valget til de 16 bestyrelsespladser i sektionen for arbejdsgivere og sektionen for ansatte, lejere og selvstændige uden arbejdsgiveransvar. Sektionsbestyrelserne er hjørnestenene i Danske Fysioterapeuters nye arbejdsmarkedsmodel. Det er nemlig dem, der får til opgave at forhandle indholdet af de nye minimumskontrakter på plads.

Næste skridt

De nyvalgte sektionsbestyrelser skal mødes for at konstituere sig. Herefter skal bestyrelserne forberede sig på at indhente krav fra medlemmerne af sektionerne, før forhandlingerne om de nye minimumskontrakter indledes efter sommerferien.

 Du kan læse mere om Danske Fysioterapeuters arbejdsmarkedsmodel på fysio.dk/arbejdsmarkedsmodel

Husk at søge Rekreationsfonden

Fonden støtter fysioterapeuter, der har behov for rekreation.

Så er det tid til at søge Danske Fysioterapeuters Rekreationsfond. Fonden støtter fysioterapeuter, der er sygdomsramte og har brug for rekreation, eller i øvrigt er trængende. Fonden har ansøgningsfrist den 14. maj 2018, og der uddeles årligt i alt 150.000 kr.

 Læs mere på fysio.dk/fonde

Jubilæumsgave til dig!

I anledningen af Danske Fysioterapeuters 100 års jubilæum, kan alle medlemmer nu ganske gratis hente den digitale version af bogen "100 år i bevægelse - fysioterapi, fag og profession".

Bogen giver den første samlede fremstilling af fysioterapifaget og professionens udvikling fra slutningen af det 19. århundrede og frem til i dag.

Læs historien om, hvordan massage og sygegymnastik har udviklet sig fra at være et fag for enlige frøkener til nutidens moderne fysioterapi. Hvordan massører og fysioterapeuter har kæmpet med læger, myndigheder og politikere for at få kontrol over faget, uddannelsen og retten til at stille diagnoser og behandle patienter på egen hånd.

"100 år i bevægelse" er skrevet af historiker og professor Kurt Jacobsen, som gennem to år er dykket ned i omfattende arkivmateriale fra Danske Fysioterapeuter, Fysioterapeutskolen i København, Sundhedsstyrelsen, Indenrigsministeriet, Lægeforeningen mv. for at skrive fysioterapifagets historie.

Det er også muligt at købe den trykte version af bogen med 20 procents medlemsrabat, hvis du benytter rabatordningen BogPlus.

Medlemspris: 300 kr.
Normalpris: 375 kr.
Køb bogen
www.Munksgaard.dk

Medlemmer af Danske Fysioterapeuter kan som en særlig jubilæumsgave hente i-bogen gratis via linket:
www.fysio.dk/om-os/100aar/ibog
i-bogen er tilgængelig fra medio april og frem til udgangen af 2018 og kan downloades med rabatkoden **FYSIO100**, som er forbeholdt Danske Fysioterapeuters medlemmer.

To fysioterapeuter med X-faktor bliver æresmedlemmer

Birte Carstensen og Kirsten Tørsleff er blevet udnævnt til æresmedlemmer i Danske Fysioterapeuter.

TEKST VIBEKE PILMARK

FOTO HEIDI LUNDGAARD

FYSIOTERAPEUTERNE BIRTE CARSTENSEN og Kirsten Tørsleff er blevet udnævnt til æresmedlemmer i Danske Fysioterapeuter. Med udnævnelsen fulgte et æresblem og et diplom, som blev overrakt af næstformand for Danske Fysioterapeuter Brian Errebo-Jensen på Fagkongres 2018. Æresmedlemsskabet er ikke tildelt siden 1940, hvor den afgående formand Marie Møller blev æresmedlem efter 17 år som formand for foreningen.

Magiske hænder

Det var to fysioterapeuter med X-faktor, der stod på scenen og modtog salens hyldest ved overrækkelsen. Ikke nok med, at de har været aktive som fysioterapeuter i henholdsvis 68 og 57 år, har undervist et hav af fysioterapeuter og har et vidt forgrenet netværk af kolleger og læger i Danmark og i udlandet, de har også med deres magiske hænder hjulpet mange patienter af med smerter og dysfunktion. De har haft stor betydning for professionen og professionens anseelse i Danmark og internationalt, og er stadig aktive med undervisning og behandling. Det var derfor en enig hovedbestyrelse, der den 5. marts i år besluttede, at det netop var Birte Carstensen og Kirsten Rosenlund Tørsleff, der skulle tildeles æresmedlemsskabet.

Manuel terapies grand old lady

Det er nysgerrighed, der driver den 92-årige Birte Carstensen, og hun er stadig på jagt efter ny viden og nye teknologier i fysioterapi. Derfor kan man møde Birte på konferencer og kongresser i både ind- og udland. Birte Carstensen er på fornavn med de fleste berømt heder inden for det muskuloskeletale område. Hun har personligt mødt Kaltenborn, Janda, McKenzie, Cyriax, Mulligan og mange flere. Hendes viden om behandlingsmetoder, også de allernyeste, er legendarisk. Birte Carstensen afviser intet på forhånd, men forholder sig åbent og kritisk. Hun følger med andre ord med i de nye tendenser, og er ikke bleg for at kontakte redaktøren af Fysioterapeuten om aftenen for at fortælle, "at nu må I altså fortælle om XX, for ellers er I helt bag om dansen".

Birte Carstensen blev medlem af foreningen i 1950 og blev "pensioneret" for

25 år siden. Men man skal ikke tage fejl. Hun behandler stadig patienter på en klinik på Frederiksberg og i venindens lille klinik i privaten i Kgs. Lyngby. Birte Carstensens diagnostiske intuition er legendarisk, og mange fysioterapeuter har bedt hende om hjælp, når de ikke selv lige kunne finde ud af, hvordan de skulle hjælpe en patient. Hun var fast underviser på MT-gruppens kurser i mange år (senere Dansk Selskab for Muskuloskeletal Fysioterapi) og har afholdt talrige kurser for læger og kolleger.

Birte Carstensen blev i 2017 udnævnt til æresmedlem i Dansk Selskab for Muskuloskeletal Fysioterapi og har også modtaget udmærkelse fra den danske Mulligan-gruppe.

Birte Carstensen har en rejselyst, der er upåvirket af alder og tilsyneladende umættelig. Det bliver til mange rejser hvert år, både i privat regi og til konferencer i udlandet. Det er krævende rejser, som ofte omfatter lange vandreture. Hun holder sig fit ved at danse flere gange om ugen og er storforbruger af kunst, musik, teater og ballet.

En ildsjæl inden for kræftbehandling

Kirsten Tørsleff er kendt for sit utrættelige arbejde for at mindske følgevirkningerne efter brystkræftbehandling. Hun har udviklet et behandlingskoncept, der er udbredt i hele Norden og har undervist på utallige kurser og holdt oplæg for fagfolk og patienter. Kirsten Tørsleff udviklede sit behandlingskoncept i starten af 1980'erne. Det var hendes egne oplevelser som patient med brystkræft, der for alvor fik sat hende i gang med at udvikle konceptet

Kirsten Tørsleff på 81 år og Birte Carstensen på 92 er stadig aktive, både fagligt og i fritiden. Kirsten Tørsleff (tv) spiller klaver og fagot, og Birte Carstensen holder sig i form ved at danse flere gange om ugen.

Hun har derfor også patienter, der rejser fra Norge for at blive behandlet af netop hende.

Den 81-årige Kirsten Tørsleff har fået talrige priser af både Kræftens Bekæmpelse, Zonta og patientforeningen Dansk brystkræft Organisation ●

ÆRESMEDLEMSSKAB

Repræsentantskabet vedtog i efteråret 2017 at genindføre muligheden for at tildele et æresmedlemsskab til medlemmer af Danske Fysioterapeuter, der har gjort en særlig indsats for faget, professionen og foreningen. Sidste æresmedlem var Marie Møller, der var formand for foreningen 1923-1940.

og udgive et øvelsesprogram for brystopererede, der stadig er i høj kurs. Hun har i alle årene kæmpet for at kvinder, hurtigt efter operation og behandling for brystkræft, forebygger senfølgerne med målrettede øvelser og selvbehandling. Hun har også været varm fortaler for, at det kun var fysioterapeuter med en efteruddannelse inden for området, der tog sig af behandling af kvinderne og er selv efterspurgt underviser i Norge.

”Det handler ikke kun om behandling af arvæv i den opererede side, men om at have opmærksomheden rettet mod hele kroppen, at have et godt kendskab til manuel terapi til at behandle abnorme neurale tensionsproblemer og myofascielle forandringer”, skrev Kirsten Tørsleff i en artikel i Fysioterapeuten i 2006.

30.000 har set hendes film

Sammen med den norske instruktør Ragna Sismo Skipstad producerede hun sidste år en selvhjælpsfilm til kvinder med brystkræft, og i december havde 30.000 kvinder set filmen.

Hendes store erfaring og tilgang til behandling af senfølgerne, kombineret med de magiske hænder, har hjulpet mange kvinder.

KØBENHAVNS UNIVERSITET
INSTITUT FOR GEOVIDENSKAB
OG NATURFORVALTNING

Forskning viser, at naturen har stor betydning for menneskers helbred. Du kan blive klogere på emnet på Københavns Universitets masterkurser inden for **naturbaseret terapi og sundhedsfremme**. Næste kursus i efteråret 2018 handler om naturen som ressource for behandling og sundhedsfremme.

Kurserne er en del af Master i landskab og planlægning. Læs mere på www.landmaster.dk eller kontakt lektor og fysioterapeut Dorthe V. Poulsen på dvp@ign.ku.dk

Barbara C. Brocki modtager Danske Fysioterapeuters Pris 2018

Årets prismodtager har givet respirationsfysioterapi et fagligt løft og medvirket til at udbrede evidens og kendskab til området.

TEKST VIBEKE PILMARK

FOTO HEIDI LUNDSGAARD

DER VAR STÅENDE OVATIONER, da Barbara Brocki fik overrakt Danske Fysioterapeuters Pris 2018. Barbara Brocki er fysioterapeut og ph.d. indenfor respirationsfysioterapi og træning. Hun er ansat som fysioterapeut på Aalborg Universitetshospital og er desuden forsker, praktiker og medlem af bestyrelsen i Dansk Selskab for Lunge- og Hjertefysioterapi. Hun er også redaktør og medforfatter på den nyeste grundbog i lungefysioterapi, den første på dansk, der tager udgangspunkt i forskning.

Priskomiteen har lagt vægt på, at Barbara Brocki har givet hjertelungeområdet et stort fagligt løft, og at prismodtageren er engageret og hårdtarbejdende samt afholdt og vellidt blandt sine kolleger.

Fra pepfløjte til evidens og høj faglig viden

Rasmus Gormsen Hansen, formand for Dansk Selskab for Lunge- og Hjertefysioterapi, har været med til at indstille prismodtageren med den begrundelse, at Barbara Brocki har gjort et ekstraordinært stort arbejde indenfor lunge- og respirationsfysioterapi.

”Da vi startede Fagligt Selskab for Hjerter- og Lungeterapi for ti år siden, var lungeterapi noget med en pepfløjte. Barbara har aktivt været med til at trække området ind i den moderne fysioterapi og fået os til at reflektere over hvad det er, vi gør. Det er også Barbara, der har hevet inspiratorisk muskeltræning til landet og gjort behandlingsformen tilgængelig. Med Barbara i spidsen har feltet gennemgået en udvikling, hvor evidensen er blevet tydeligere, kombineret med høj faglig viden og rationale for behandlingen. Dertil er Barbara imødekommende, forstående og har altid tid til refleksion og faglig sparring,” siger Rasmus Gormsen Hansen. ●

Barbara Brocki har gjort en ekstraordinær indsats for at få respirationsfysioterapien bragt op på et højere niveau i Danmark.

Danske Fysioterapeuters Pris på 50.000 kroner gives hvert år til en fysioterapeut, der har gjort en særlig indsats for professionen, faget, kollegaerne eller foreningen. Prisen blev uddelt på Danske Fysioterapeuters fagkongres den 13. april.

Become

Master of Science in Osteopathy (MSc.Ost.)

D.O. Diploma, ISO 9001 Quality Assurance

- All teachers are academically trained
- Exclusive integrative programme and electronic scripts
- The training can be followed at your own pace
- Personal guidance
- Recognition professional organization

FOR MORE INFORMATION: www.osteopathy.eu

The International Academy of Osteopathy
Kleindokkaai 3-5, B-9000 Gent
Tel.: +32 (0) 9 233 04 03
info@osteopathy.eu

Forhandlingerne om OK18 i hårdknude

Ved redaktionens slutning var der stadig ingen afklaring om hvorvidt overenskomstforhandlingerne ender i en storkonflikt. Det store stridspunkt er lønnen hos de offentligt ansatte.

OVERENSKOMSTFORHANDLINGERNE 2018 BLEV skudt i gang i januar, og siden har Danske Fysioterapeuter sammen med 10 andre sundhedsorganisationer i Sundhedskartellet forhandlet med stat, regioner og kommuner. Ved redaktionens slutning blev der stadig forhandlet i forligsinstitutionen, og der var ikke afklaring om hvorvidt det ender i en storkonflikt, efter to måneders forhandlinger og trusler fra hhv. arbejdstagere og arbejdsgivere om strejke og lockout.

Lønnen skal justeres

Det store spørgsmål er lønnen. De offentlige arbejdsgivere ønsker så vidt muligt at begrænse lønudgifterne, for på den måde at få mest ud af pengene. Arbejdsgiverne har henvist til en ulige udvikling mellem lønnen i den private og den offentlige sektor.

Påstanden er, at fra 2008 til i dag er lønnen vokset hurtigere i den offentlige sektor. De offentlige arbejdsgivere mener derfor, at de offentligt ansatte "skylder".

Langtidsholdbar model efterlyses

Danske Fysioterapeuter anerkender ikke præmissen om, at der kan konstateres et aktuelt løngab, og at de offentligt ansatte er løbet foran.

"Vi er bekymrede for, at offentligt ansatte vil blive hægtet bagefter de privatansatte i en tid med økonomisk opsving i Danmark. Det handler om at finde et niveau for den offentlige lønudvikling de kommende tre år, men også om at finde en langtidsholdbar model, der sikrer en fornuftig sammenhæng mellem lønudviklingen i den private og offentlige sektor", siger Tina Lambrecht.

 Følg med i konflikten på fysio.dk/ok18

TEKST NIELS ERIK KAABER RASMUSSEN

FOTO PHILIP DAVALI, ANN SOFIE ORTH

Godt 7.000 offentligt ansatte brugte deres fyraften i København den 10. april på at vise arbejdsgiverne, at løn og arbejdsvilkår skal være ens for alle.

Danske Fysioterapeuter mødtes i Region Hovedstadens kontor i indre by og gik sammen til demonstrationen. Og der kom mange flere!

OK18

#EnLøsningForAlle

Tina Lambrecht skriver under på, at Danske Fysioterapeuter bakker op om offentligt ansatte på et stormøde den 22. marts i Fredericia.

Fysioterapeut Tilde Randsborg og musiklærer og violinist Henrik Jansberg står sammen skulder ved skulder i kampagnen "En Løsning for Alle". 800.000 offentligt ansatte har fundet sammen på tværs af fag og sektorer i OK18.

Pædagoger, skolelærere, fængselsbetjente, sosuassistenter og fysioterapeuter demonstrerede den 10. april på Bertel Thorvaldsens Plads i København. Dagen var den oprindelige dato for lockout af 440.000 ansatte, men konflikten blev udskudt af forligskvinde Mette Christensen.

Andre kan lære af fysioterapeuters fejl

Fysioterapeuter i Region Nordjylland er blevet flittige til at indrapportere utilsigtede hændelser, fordi de har lært, at man ikke bliver straffet for at fortælle om sine fejl.

TEKST
JAKOB KEHLET

ILLUSTRATION
GITTE SKOV

EN PATIENT MISTER balancen og falder bagover og får brud på håndleddet. En anden falder ned fra en briks, slår albuen og får plaster på. En tredje falder ned fra en urolig hest under ridefysioterapi og brækker to ribben.

De tre episoder er beskrevet i hæftet "Læringsartikler fra Fysioterapi," som er udgivet af Region Nordjyllands UTH-team for praksisområdet. Hæftet indeholder beskrivelser af 16 utilsigtede hændelser (UTH) af forskellig karakter, som alle har udspring i nordjyske fysioterapeutpraksisser. Efter hver beskrivelse følger den vigtigste information i hæftet: Hvad man kan lære af hændelserne.

"Hæftet viser fysioterapeuterne frem som et godt eksempel på, at det er en god idé at rapportere UTH, fordi andre kan lære af fejlene," forklarer Marianne Kongsgaard, der er koordinator af arbejdet med patientsikkerhed for specialyderne og praksiskonsulent for fysioterapeuterne i Region Nordjylland.

Det handler om læring

I 2011 blev det lovpligtigt for praksisområdet at rapportere UTH. Selvom fysioterapeuterne også var omfattet af lovgivningen, var interessen for at rapportere til at overse. I 2014 krævede regionspolitikkerne i Nordjylland imidlertid, at alle dele af praksisområdet skulle prioritere UTH-rapporteringen højere. Fodterapeuter, tandlæger, fysioterapeuter, kiropraktorer og psykologer skulle også med

på vognen. Nu begyndte der at ske noget – i hvert fald blandt fysioterapeuterne.

"Gruppen af fysioterapeuter begyndte gradvist at rapportere i større omfang, fordi de forstod, at det handler om læring," siger Marianne Kongsgaard, der i 2016 kunne notere 25 indrapporteringer af UTH blandt fysioterapeuterne.

Til at begynde med var mange fysioterapeuter bekymrede for, om det kunne få konsekvenser for dem at "gå til bekendelse" med deres fejl.

"Sådan er det ikke længere. I dag ved de godt, at der ikke kommer nogen efter dem, selv om de rapporterer," siger Marianne Kongsgaard.

Garanti for anonymitet

Når fysioterapeuter i Region Nordjylland rapporterer en UTH, er det i første omgang en risikomanager, der kigger den igennem. Hvis sagen handler om specialyderområdet, sender hun den videre til Marianne Kongsgaard.

”Sådan er det ikke længere. I dag ved de godt, at der ikke kommer nogen efter dem, selv om de rapporterer,” siger Marianne Kongsgaard.

⇒ ”Jeg udformer beskrivelsen og sørger for, at afsnittet om læring bliver formuleret. Hvis rapporten fra fysioterapeuten er uklar, har jeg mulighed for at tage kontakt til den fysioterapeut, som har indsendt den, men det er vist kun sket i et enkelt tilfælde,” forklarer Marianne Kongsgaard.

Når hun er færdig med at behandle sagen, sender regionen den videre til Styrelsen for Patientsikkerhed, der sørger for at registrere UTH’erne på nationalt plan. UTH’erne fra alle landets regioner bliver lagt ud på Sundhed.dk, så andre fysioterapeuter kan gå ind og læse dem og forhåbentlig tage ved lære.

Alle sagerne er fuldstændig anonymiserede, så der er ingen risiko for, at kolleger eller andre kan pege fingre af den enkelte.

”Der er fokus på hændelsen, og den vil kunne forekomme alle steder, så jeg vil godt udstede en garanti for, at det er umuligt at forbinde hændelsen med en bestemt fysioterapiklinik,” siger Marianne Kongsgaard.

Oplysningerne bliver heller ikke anvendt på tværs af systemer, som nogle specialydere ellers udtrykker bekymring for.

”Mange spørger, om indrapporteringen af en UTH kan føre til, at myndighederne sætter en klagesag i gang, men her må jeg kraftigt understrege, at det foregår i to adskilte systemer. Styrelsen for Patientsikkerhed har forsikret os om, at der er totalt vandtætte skotter mellem de to systemer,” siger Marianne Kongsgaard og fremhæver de praktiserende læger som et godt eksempel på, at systemet er ufarligt. De rapporterer langt flere UTH’er end nogen anden specialydegruppe og har forstået, at indberetning af en UTH i sig selv ikke kan føre til en disciplinærsag.

Store rapporterer mere end små

I Region Nordjylland er der en tendens til, at især de større klinikker indrapporterer mere end de små.

”Vi har fysioterapeuter, der rapporterer med jævne mellemrum, mens der måske ikke er helt samme frekvens på de små steder. Min anbefaling er, at man får opbygget en kultur i de enkelte praksisser, hvor man

sørger for at fortælle hinanden, når der opstår en UTH, og sammen finder ud af, hvilken læring man kan udtrække af hændelsen,” siger Marianne Kongsgaard, der anbefaler alle praktiserende fysioterapeuter at læse pjecen ”Er din klinik patientsikker?” der kan hentes på Sundhed.dk.

Hun håber, at det apparatur, som fysioterapeuterne anvender, med tiden også vil få fysioterapeuternes opmærksomhed i forbindelse med rapporteringer af UTH. Hvis det viser sig, at der opstår mange fejl i behandlingen som følge af konstruktionen, kan UTH’erne føre til, at fabrikanten kontaktes med henblik på at ændre apparaturet.

UTH’erne er et godt læringsinstrument for fysioterapeuterne, men samtidig sender indsatsen også et vigtigt signal til patienterne.

”Når fysioterapeuterne indrapporterer en UTH, viser de patienterne, at patientsikkerheden bliver taget alvorligt,” siger Marianne Kongsgaard. ●

DET INDRAPPORTERER FYSIOTERAPEUTERNE

En stor del af de indrapporterede UTH’er handler om fald.

Der kan ske fald, hvis en patient har kondisko på, når den pågældende som øvelse skal glide hen over gulvet på gulvklude. Kommer skoen uden for kluden, mister patienten balancen.

Fysioterapeuten skal også tænke over, hvordan circle-træningen placeres i træningslokalet. Erfaringen viser, at det kan være en skidt idé at placere en balanceøvelse, hvor patienten sidder på en træningsbold, tæt på en radiator, fordi patienterne risikerer at falde bagover og slå hovedet på radiatoren.

 Se hæftet ’Læringsartikler til Fysioterapi’ på kortlink.dk/tfey

Bliver jeg nu ristet?

Det var en grænseoverskridende oplevelse for Louise Gjelstrup Olesen at rapportere den første og hidtil eneste utilsigtede hændelse.

TEKST JAKOB KEHLET

PATIENTEN VAR EN mand, der igennem flere år havde fået behandlinger hos Louise Gjelstrup Olesen for nakkeproblemer. Nu var dagens behandling slut, og briksen, som han lå på, skulle sænkes manuelt.

”Otte ud af ti af vores patienter foretrækker at ligge med armene oppe på briksen, men han var en af de få, der ville have armene ned langs siden,” fortæller Louise Gjelstrup Olesen, der er indehaver af Østervrå Fysioterapi, som beskæftiger fire fysioterapeuter.

Da briksen var på vej ned, nåede patienten ikke at fjerne en af sine fingre, før den kom i klemme i briksen.

”Han når lige at sige av, og så hiver han fingeren til sig. Da vi kigger på den, kan vi se, at den er hævet og har fået en hudafskrabning. Jeg sørger for, at han får is og kompression på fingeren, og jeg beklager hændelsen, som jeg vil indrapportere som en utilsigtet hændelse,” forklarer Louise Olesen.

Patienten ønskede ikke at gøre et stort nummer ud af sagen og blev næsten forlegen over, at hændelsen skulle registreres.

”Han sagde til mig, at han da bare kunne holde sine fingre for sig selv og tilføjede, at han ikke håbede, at indrapporteringen ville give mig problemer,” fortæller Louise Gjelstrup Olesen.

Hun gjorde det klart for ham, at sagen udelukkende skulle indrapporteres, så andre kunne lære af fejlen, og hun fortalte ham, at han også selv kunne indrapportere

hændelsen, men det ønskede han ikke. I stedet aftalte de, at han skulle læse Louise Gjelstrup Olesens beskrivelse af hændelsesforløbet igennem, så hun kunne skrive i rapporten, at de var enige om forløbet.

Cirka en uge efter kom han forbi klinikken igen. Fingeren var i klar bedring, og han godkendte Louise Gjelstrup Olesens referat af episoden. ➡

TEKST JAKOB KEHLET

➔ Havde allerede en procedure

Louise Gjelstrup Olesen var ikke i tvivl om, at hændelsen skulle indrapporteres som en utilsigtet hændelse. I Østervrå Fysioterapi havde fysioterapeuterne allerede udarbejdet retningslinjer for, hvordan de skal forholde sig, når en utilsigtet hændelse sker. Louise Gjelstrup Olesen skal som leder have besked om hændelsen, som også skal vendes med de øvrige kolleger, og så skal den rapporteres senest 14 dage efter, den har fundet sted.

”Hændelsen med fingeren var den første – og hidtil eneste – utilsigtede hændelse i klinikken, og lige da det skete, tænke jeg: Så for Søren, bliver jeg nu ristet? Senere snakkede jeg med mine kolleger, og vi blev enige om, at det var en uheldig hændelse, som ikke havde noget med fejlbehandling at gøre, og at den under alle omstændigheder skulle rapporteres, så der faldt hurtigt ro på,” forklarer Louise Gjelstrup Olesen.

Hun havde ingen problemer med at rapportere hændelsen på Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside.

”Det er supernemt at finde ud af, og det tog mig kun omkring et kvarter at gennemføre hele proceduren - plus selvfølgelig en del tankevirksomhed i forbindelse med at bearbejde sagen,” siger Louise Olesen.

I Østervrå Fysioterapi læser og diskuterer fysioterapeuterne også med jævne mellemrum de andre beskrivelser af utilsigtede hændelser i regionen, som er tilgængelige på sundhed.dk. På den måde lærer de af andres fejl.

For klinikkens vedkommende har hændelsen med fingeren også fået konsekvenser.

”Vi havde to manuelle brikse, som var blevet lidt trætte, og det var en af dem, som min patient lå på. Nu har vi udskiftet dem til elektriske brikse, hvor der er mindre risiko for lignende hændelser, da de sænkes langsommere,” siger Louise Gjelstrup Olesen. ●

Jeg lærte noget af at rapportere

Fysioterapeut Caroline Linder reflekterede dybere over den utilsigtede hændelse, da hun skulle sætte den på skrift.

DE LIGGENDE ØVELSER med Parkinsonholdet er ved at være slut, og Caroline Linder har sørget for, at der står en stol ved væggen, som en af holddeltagerne har bedt om, så han kan støtte sig til den, når han skal på benene igen.

”Jeg går over til ham og holder stolen, og han bruger den rigtige firetrins teknik til at komme op og sidde på stolen. Jeg spørger ham så, om han er klar til at komme helt op at stå. Det er han, og da han står op, får jeg øjenkontakt og snakker lidt med ham og spørger, om jeg kan gå nu,” fortæller Caroline Linder.

Parkinsonpatienten bekræfter, at han er OK, og derefter vender Caroline Linder sig om og går to skridt. Så falder han bag hende.

”Jeg overså, at Parkinsonpatienter kan have igangsætningsproblemer, så jeg skulle selvfølgelig være blevet for at tage de første skridt sammen med ham,” siger Caroline Linder.

Det var en travl dag på klinikken BeneFIT i Frederikshavn, der beskæftiger otte fysioterapeuter, og Caroline Linder var alene om at styre et hold med 10-12 parkinsonpatienter.

”Normalt har jeg ikke Parkinsonhold, men jeg kender patienterne og var helt bevidst om, hvilke forholdsregler jeg skulle træffe. Når jeg er alene med holdet, benytter jeg for eksempel circletræning, så jeg godt kan træde lidt

væk en gang imellem fra de mere risikofrie øvelser, mens jeg skal være tættere på for eksempel balanceøvelserne,” forklarer Caroline Linder.

Slap med en øm albue

Da hun hørte patienten falde bag sig, skyndte hun sig hen til ham og sad hos ham på gulvet, indtil han var klar til at komme op på stolen igen. Han havde slået albuen lidt, men der var ingen hudafskrabning at se.

”Han blev faktisk lidt genert over, at alles opmærksomhed pludselig var rettet mod ham,” forklarer Caroline Linder. Da han havde siddet lidt, fulgte en af de andre holddeltagere ham ud i omklædningsrummet, og han var frisk nok til selv at komme hjem.

”Jeg ringede til ham om eftermiddagen, og der havde han det fint,” siger Caroline Linder, der med det samme var klar over, at det var en utilsigtet hændelse (UTH), som skulle rapporteres.

”Styrelsen for Patientsikkerhed ligger som et link på min computers skrivebord, og på klinikken har vi en aftale om, at den slags bare skal rapporteres. Desuden skal klinikchefen orienteres om det,” forklarer hun.

Hun har to gange tidligere rapporteret UTH og føler det ikke som skamfuldt at skulle erkende, at der sker fejl, selv om pulsen kortvarigt kommer op, når det sker, og hun selvfølgelig helst vil være foruden.

Da Parkinsonpatienten næste gang mødte op til træning, spurgte hun, om han havde været generet af faldet og eventuelt været i kontakt med sin egen læge. Han benægtede og fortalte, at det ikke er nyt for ham at falde. Det gør han jævnligt derhjemme.

Hændelsen fik konsekvenser

Selv om hændelsen lå i den meget milde ende af skalaen, så medførte den forandringer i den måde træningen på Parkinsonholdene tilrettelægges.

”Idager vi altid mindst to om Parkinsonholdene - for eksempel en fysioterapeut og en studerende. Er der flere end ti deltagere på holdet, deler vi dem op og laver konditionsøvelser i ét lokale og styrketræning i et andet, og så bytter vi halvvejs,” forklarer Caroline Linder.

Hun er er klinisk vejleder i klinikken og drager ofte UTH-lærdommen ind i undervisningen.

”Man kan lære rigtig meget af UTH, og jeg lærer også selv en del ved at rapportere. Processen betyder, at man tænker mere over situationen og reflekterer dybere, end hvis man blot lagde episoden til side og glemte den dagen efter,” siger Caroline Linder. ●

1. Når en fysioterapeut oplever en utilsigtet hændelse, skal hun gå ind på Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside, stps.dk.

Fysioterapeuten skal klikke på feltet 'Rapportér en utilsigtet hændelse.' Hun vil derefter blive guidet gennem systemet. UTH'er blandt fysioterapeuter skal rapporteres under faggruppen 'terapeuter og kiropraktorer' i rapporteringsformularen.

2. Sagsbehandlingen af de enkelte hændelser foregår lokalt. Hvis hændelsen er sket på et sygehus, vil personale i regionen vurdere, om der kan drages læring af hændelsen lokalt. Måske vender sagsbehandlerne tilbage til den involverede fysioterapeut for at få afklaret detaljer eller for at høre, om hændelsen har ført til ændringer i rutinerne.

3. Senest 90 dage efter rapporteringen skal de indsamlede data anonymiseres og sendes til Styrelsen for Patientsikkerhed. På baggrund af de anonyme data laves udtræk, der viser, om der er en generel tendens til bestemte hændelser hos fysioterapeuter. Den indsamlede viden bruges i forbindelse med lærings- og forbedringstiltag. (foredrag og oplæg til fysioterapeuter)

”Man skal indrapportere, så andre kan lære af hændelsen.”

Karrieren slutter ikke, selvom man indrapporterer en UTH

Hvert år rapporteres 180.000 utilsigtede hændelser, men kun en brøkdel finder sted hos fysioterapeuterne, siger kontorchef i Styrelsen for Patientsikkerhed Lena Graversen. De mest almindelige fejl er fald og fejl i genoptræningsplanerne.

FYSIOTERAPEUTER BEHØVER IKKE frygte, at deres karriere er slut, hvis de rapporterer en utilsigtet hændelse. Formålet med registreringen er udelukkende at skabe læring ud fra de fejl, der sker hver dag i sundhedsvæsnet, så de kan forebygges i fremtiden. Sådan lyder det overordnede budskab fra kontorchef i Styrelsen for Patientsikkerhed Lena Graversen, som her besvarer fysioterapeuters mest påtrængende spørgsmål om utilsigtede hændelser.

Hvor mange UTH'er stammer fra fysioterapeuter?

Vi målte antallet i de første otte måneder af 2016, og her var der kun 157 hændelser blandt fysioterapeuter. Tallet skal ses i forhold til, at sundhedsvæsnet rapporterer cirka 180.000 hændelser i alt om året.

TEKST JAKOB KEHLET

ILLUSTRATION GITTE SKOV

Er der mange UTH'er blandt fysioterapeuter?

Nej, og det er mit indtryk, at det ikke er særlig risikabelt at gå til fysioterapi. Hvis vi observerer en bekymrende udvikling i en bestemt type UTH – for eksempel fejl i medicinering – gør vi noget ved det pågældende område for at begrænse fejlene. Indtil videre har vi ikke fundet anledning til specifikke læringstiltag for fysioterapeuterne.

Hvilke utilsigtede hændelser (UTH) er de hyppigste i fysioterapeut-faget?

De to mest rapporterede fejl hos fysioterapeuter er, at patienter falder i forbindelse med træningen, og at der sker fejl i patienternes genoptræningsplaner – for eksempel at de bliver sendt til den forkerte samarbejdspartner.

Hvad får fysioterapeuter ud af, at UTH'er registreres?

Måske tænker nogle fysioterapeuter, at patienter, der falder, ikke er en hændelse, der sker hos dem. Men ved at se en liste over de mest almindeligt forekommende hændelser, vil det skærpe deres opmærksomhed på, at det utænkelige alligevel kan forekomme, og at de derfor kan lære af andres fejl og tage deres forholdsregler.

Risikerer en fysioterapeut at blive afsløret offentligt, hvis man rapporterer en UTH?

Nej, der er en skrap lovgivning på området, og vi gør en stor indsats for, at hændelserne ikke kan knyttes til steder eller personer.

Bliver de enkelte hændelser offentliggjort på jeres hjemmeside?

Nej, det gør de ikke. I Styrelsen for Patientsikkerheds årsberetning kan man se en opgørelse over alle årets UTH'er, fordelt på typer af hændelser og typer af behandlingssteder. Desuden kan de enkelte regioner selv afgøre, om de vil offentliggøre UTH'erne i anonymiseret form på Sundhed.dk.

Er der en bagatelgrænse?

Nej. Man har pligt til at rapportere en UTH, men omfanget kan diskuteres. Vi plejer at sige, at man skal rapportere det, der giver mening, så andre kan lære af hændelsen.

Definitionen på en UTH er, at den skal forekomme ved sundhedsfaglig virksomhed. Det kan dreje sig om alle typer fejl og hændelser, som ikke skyldes patientens sygdom. Hændelsen skal være skadevoldende eller kunne være skadevoldende. Men selvfølgelig kan der være gråzoner. Lad os sige, at vi modtager en henvendelse fra en fysioterapeut, der har oplevet en patient falde af hesten i forbindelse med ridefysioterapi. Det kan diskuteres, om det er en UTH eller ej, men som udgangspunkt skal man hellere rapportere én gang for meget end for lidt.

Kan en rapportering få konsekvenser for ens virke som fysioterapeut?

Nej, grundlaget for lovgivningen på området er, at man skal beskytte den person, der rapporterer. Princippet er, at man skal få lyst til at fortælle om fejlene, og det gør man ikke, hvis man får en straf. Uanset hvor alvorlig hændelsen er, skal man ikke frygte at blive opsøgt af politiet eller havne på forsiden af Ekstra Bladet. Vores system handler kun om læring. Hvis en hændelse har så alvorlig karakter, at der skal klages over behandlingen, eller der kan være tale om at kræve erstatning, er det helt andre systemer, der tager sig af opgaven.

Er fysioterapeuter blevet bedre eller ringere til at forebygge UTH?

Man kan ikke bruge antallet af rapporteringer til at måle, om fysioterapeuter er blevet bedre eller ringere. En stigning i antallet af rapporterede UTH'er kan være udtryk for, at fysioterapeuterne er blevet mere opmærksomme på at rapportere, end de var tidligere. Omvendt kan et fald i antallet af rapporteringerne enten skyldes, at fysioterapeuterne har fået mere travlt og ikke har tid til at rapportere, eller det kan skyldes, at problemet er forsvundet. ●

AF MAJA SEISTRUP

FOTO LARS HORN

I denne serie tager Fysioterapeuten med studerende ud i klinisk undervisning.

STUDERENDE:

Anja Behrendt, UCN,
7. semester.

PRAKTIKSTED: Fysio- og
Ergoterapiafdelingen på Aalborg
Universitetshospital Nord.

”Patienten går ikke i stykker af, at det gør lidt ondt

En diagnose i en journal kan gøre, at man går forsigtigt til værks under patientundersøgelsen, for ikke at gøre patienten fortræd. Men man kan også blive for forsigtig. Det lærte Anja Behrendt i sin kliniske undervisning.

”**PUHA, DET ER** en svær diagnose. Du kommer til at møde en patient med virkelig mange smerter,” sagde Anja Behrendts kollega til hende. Hun havde spurgt ham til råds om en yngre kvinde, der ville komme til behandling på Aalborg Universitetshospital Nord dagen efter.

Her var 49-årige Anja Behrendt på daværende tidspunkt i gang med sin sidste kliniske undervisning på fysioterapeutuddannelsen. Hun var en del af Fysio- og Ergoterapiafdelingen på hospitalet, der dækker genoptræning i hele huset. Hun behandlede vidt forskellige patienter og aldersgrupper med alt fra gigt og bindevævssygdomme til gynækologiske lidelser. Derfor mødte hun ofte diagnoser, hun ikke havde set før.

Kroniske skader i ryg og bækken

Patienten, Anja Behrendt havde snakket med sin kollega om, var en kvinde i 30'erne. Hun havde to små børn og et fuldtidsjob. Men hun var begyndt at få voldsomme smerter i ryg og bækken, når hun gik mere end en kort tur. Derfor havde hun nogle uger forinden fået en MR-scanning på hospitalet.

”Ved du, hvad jeg fejler?” spurgte hun så snart, hun trådte ind ad døren. Selvom hun var let at tale med, gjorde det Anja Behrendt nervøs. Resultaterne var nemlig kommet dagen før og viste kroniske skader flere steder i ryg og bækken. Blandt andet sacroiliitis og annulus fissur.

”Jeg vidste, at det kunne få betydning for resten af hendes liv, men jeg kunne ikke fortælle hende det. Det skal lægen gøre. Så jeg var virkelig bange for at komme til at afsløre noget gennem min praksis,” siger Anja Behrendt.

Overvældet af informationer

En anden ting, Anja Behrendt var bekymret for, var at komme til at trykke for meget på hvirvlerne i rygsøjlen. Dagen inden havde hendes kollega nemlig advaret hende:

”Annulus fissur er som regel ekstremt pinefuldt. Hvis du provokerer det for meget, gør det lige så ondt som at hamre på en bullen finger,” havde han sagt.

Derfor kom det bag på Anja Behrendt, at patienten ikke gav udtryk for at have smerter, da de gik i gang med undersøgelsen. Det eneste synlige symptom var, at hun gik lidt langsomt under funktionsundersøgelsen.

”Jeg følte mig lidt overvældet af informationer. Hvis jeg ikke havde kendt patientens annulus fissur, ville jeg klart have gået hårdere til hendes ryg og for eksempel undersøgt bevægeligheden i hvert segment. Men jeg var bange for at skade hende,” siger Anja Behrendt.

Der er forskel på papir og virkelighed

For en sikkerheds skyld valgte hun at gå let hen over undersøgelsen af ryggen og i stedet lave en række tests af bækkenet. Men bagefter talte hun situationen igennem med sin kliniske underviser.

Vejlederen vurderede, at kvinden var så velfungerende, at hun ville have fået mere ud af en grundig undersøgelse end at blive pakket ind i vat. Anja Behrendt og den kliniske underviser talte videre om, at man ikke skal lade sig skræmme af journalen, men altid lave en selvstændig og individuel vurdering af det menneske, man møder.

”Jeg har lært, at jeg ikke behøver være helt så forsigtig. Patienten går ikke i stykker af, at det gør lidt ondt,” siger hun. ●

Fysio- og Ergoterapiafdelingen på Aalborg Universitets-hospital Nord varetager behandling og genoptræning af hospitalets indlagte og ambulante patienter. Afdelingen har mere end 100 fysio- og ergoterapeuter fordelt på fire hospitaler i Aalborg Nord, Aalborg Syd, Farsø og Hølstebro. I klinisk undervisning er man fast tilknyttet et af hospitalerne, men som studerende på Aalborg Nord kan man risikere at skulle hoppe i en taxa for at tilse patienter på en anden matrikel.

KLINISK UNDERVISER

Ditte Bjørn Kvist

Hvad får de studerende ud af den kliniske undervisning hos jer?

De får mulighed for at se et bredt og varieret klientel af patienter - både akutte og kronisk syge, indlagte og ambulante. De bliver også skarpe til at tage hurtige beslutninger. Vi arbejder med accelererede patientforløb, så ofte bliver patienterne udskrevet kort tid efter, vi møder dem første gang. På den tid skal vi nå at undersøge og vurdere dem og tage stilling til den videre plan, så vores kollegaer i kommunerne eller ude i klinikkerne kan overtage behandlingen.

Hvordan klæder I de studerende på?

De studerende får daglig faglig vejledning, hvor vi kobler teori fra studiet med praksis. Og så gør vi meget ud af at italesætte det, vi oplever. Vi er vidner til barske sygdomsforløb og uhelbredeligt syge mennesker. For at opretholde en professionel distance, er det vigtigt at få lov til at sætte ord på, hvordan det påvirker os.

Hvad lærer man hos jer, som man ikke lærer andre steder?

Tværfaglighed. Vi har for eksempel ergoterapeuter, sygeplejersker og læger lige ved hånden. De studerende er med til diskutere patienterne på daglige konferencer, hvor flere af hospitalets faggrupper er repræsenteret. De har også mulighed for at se, hvordan en ortopædkirurgisk operation foregår. Det er typisk en hårdhændet affære, hvor hammer og mejsel kommer i brug, så det giver de studerende en god forståelse for patienterne.

Klinik- handel

I Redmark har vi et indgående kendskab til fysioterapeutbranchen, og vi er specialister på klinikhandler og værdiansættelser. Det er nemlig med økonomien som med kroppen – det kan bedre betale sig at forebygge end at helbrede.

Aalborg
Jens Nørgaard
Statsautoriseret revisor
+45 41 86 57 34
jno@redmark.dk

København
Anders Schelde-Møllerup Funder
Statsautoriseret revisor
+45 41 96 58 40
amo@redmark.dk

redmark.dk

Aalborg | Aarhus | København

Redmark
VI STÅR TIL REGNSKAB

Som en af Danmarks største rådgivnings- og revisionsvirksomheder er Redmark en moderne, effektiv og dynamisk virksomhed. Vi er landsdækkende og har kontorer i Aalborg, Aarhus og København. Mere end 200 medarbejdere arbejder hver dag på at skabe værdi for vores kunder. Det er Redmarks ambition at markere sig som dem, der tilbyder den bedste rådgivning – baseret på stærke faglige og forretningsmæssige kompetencer. Vi vil være markante. Gøre en forskel for vores kunder. Efterlade et tydeligt aftryk. Som dem, der kombinerer topkvalificeret økonomisk rådgivning med menneskelighed og nærvær. Vi vil være lige så kompetente som de største og lige så nærværende som de mindste. Vores kernekompetencer er revision, regnskab, rådgivning, skat og moms. Blandt vores varemærker er et engagement ud over det sædvanlige. For os er du ikke blot et nummer i rækken. Som kunde hos Redmark har du krav på den bedste løsning hver gang.

Fokuser din karriere

Læs en forskningsbaseret efteruddannelse
ved Syddansk Universitet

Master i rehabilitering

Master i rehabilitering byder på en palet af tilgange til udvikling af moderne rehabilitering. Gennem uddannelsens tværfaglige diskussioner og projekter, der inddrager dine egne erfaringer, kan du kvalificere dig til fremtidens samarbejde om rehabilitering på tværs af fag, institutioner og sektorer.

"Det er blevet lettere for mig at basere faglige valg på eksisterende evidens på området og samtidig inddrage den enkelte patient. Hvis jeg er usikker på aktuel evidens, er jeg blevet klogere på, hvor jeg kan søge hjælp og viden. "

Fysioterapeut Cecilia Bjørk Johansen

”Jeg har lært at være en kreativ lønforhandler

Da Lars Damsbo blev ansat som fysioterapeut på Idrætsmedicinsk Klinik, Middelfart Sygehus, var der ingen tillidsrepræsentant til at hjælpe ham med lønforhandlingen. Det var en af grundene til, at han selv stillede op til hvervet.

AF METTE WALLACH

FOTO JONAS AHLSTRØM

SIDEN LARS DAMSBO blev uddannet fysioterapeut i 2002, har han primært arbejdet i det private. Derfor havde han ikke skænket betydningen af en tillidsrepræsentant en tanke, da han i 2014 blev ansat regionalt - som fysioterapeut på Idrætsmedicinsk Klinik ved Middelfart Sygehus.

»Da jeg blev tilbudt jobbet, skulle jeg selv forhandle min løn. Jeg følte, at jeg stod alene i forhandlingen, og selvom Danske Fysioterapeuter kunne hjælpe mig, havde det været rart med en tillidsrepræsentant, der kendte stedet,« siger Lars Damsbo og vurderer, at han med en lokal tillidsrepræsentant ved hånden muligvis kunne have forhandlet bedre vilkår dengang.

»Jeg vidste ikke andet om det regionale område, end hvad jeg kunne læse mig frem til. Særligt i spørgsmålet om lokal løn, ville en tillidsrepræsentant have været en stor hjælp.«

Det blev derfor en af grundene til, at Lars Damsbo valgte at stille op som tillidsrepræsentant i 2014. At få mere viden omkring hvordan en stor politisk organisation fungerer, talte også med i beslutningen, fortæller han.

Kreativ lønforhandling

Som nyvalgt tillidsrepræsentant startede Lars Damsbo med at tage på de obligatoriske TR-kurser, som Danske Fysioterapeuter udbyder.

Og især et tre-dages intensivt forhandlingskursus, hvor man både lærer om forhandlingsteori, arbejder i grupper og spiller rollespil, viste sig at blive særdeles brugbart. Endda før han selv havde regnet med det. Mens han var på kurset, startede reelle lønforhandlinger på arbejdspladsen, og han skulle for første gang lønforhandle for hele medarbejdergruppen. Der opstod isærudfordringer omkring den lokale løn, som forhandles på arbejdspladser i regionerne.

»Problemet er, at der de fleste steder ikke er noget i penge-kassen til lokal lønforhandling, og hvad stiller man så op? Men jeg fandt ud af, at man kan forhandle om andet end kroner og ører. Man kan f.eks. forhandle om fritid, kurser eller motion på arbejdspladsen. Det stiller krav til mig som tillidsrepræsentant om at tænke anderledes, men gennem kurset lærte jeg at blive en kreativ forhandler.«

Intet er bare sort og hvidt

Lars Damsbo har endnu ikke deltaget i alle TR-kurser hos Danske Fysioterapeuter, men det er hans plan at gøre det.

»Alle kurserne er meget væsentlige, og man kan mærke, at det er noget, Danske Fysioterapeuter prioriterer. Man lærer sin rolle som TR at kende til bunds,« siger han. Som tillidsrepræsentant er han nemlig af og til i en dilemmafyldt dobbeltrolle, hvor han både er kollega og samtidig skal følge reglerne.

»Hvis jeg f.eks. skal være bisidder til en samtale med en kollega og ledelsen, er det godt at kunne henvise nøgternt til nogle regler, så min kollega ikke er i tvivl om, at det ikke er personligt. Ellers kan situationen nemt blive følelsesmæssig påvirket,« siger han. I sin fire-årige periode som tillidsrepræsentant har han også flere gange gjort brug af sin lokale kontakt hos Danske Fysioterapeuter, Karen Fischer-Nielsen. Han ringede f.eks. til

hende, da han skulle mægle i en vanskelig konflikt mellem en medarbejder og ledelsen.

»Konflikten handlede om beklædning, og jeg var i tvivl om, hvad der var det rigtige at gøre. For der er aldrig en situation, der er sort og hvid, og derfor er det rart med konkret sparring. På den måde sikrede jeg mig, at jeg fik de vigtigste argumenter frem,« siger han.

Fingeren på pulsen

For Lars Damsbo er rollen som tillidsrepræsentant vigtig, fordi man sikrer, at forholdet mellem ledere og medarbejdere glider. At medarbejderne føler sig hørt, og at lederne føler, at alle trækker i samme retning. Især i disse OK18-tider skal han konstant have fingeren på pulsen, så han kan informere medarbejderne og besvare deres spørgsmål. Han er dog bekymret for udfaldet:

»Hele baggrunden for lockout-varslen er rigtig træls. Og jeg mærker frustration fra alle mine TR-kolleger. Hvis det ender med et regeringsindgreb, hvad skal der så ske bagefter? Det er jeg nervøs for,« siger han. ◦

DANSKE FYSIOTERAPEUTER HJÆLPER DIG I GANG SOM TR

Danske Fysioterapeuter tilbyder en række kurser for tillidsrepræsentanter, og her kan man blandt andet møde underviser Karen Fischer-Nielsen, der er konsulent hos Danske Fysioterapeuter.

»Gennem kurserne får man fodfæste, man får spændvidde, så man kan håndtere mange opgaver og medlemstyper, og man får handlekraft, så man selv kan handle ud fra sin sunde fornuft,« siger hun.

📄 Er du tillidsrepræsentant eller overvejer du at stille op?
Læs mere på fysio.dk/tr-radgivning

Fysioterapeuter skal turde tænke nyt

AF VIBEKE PILMARK,
FAGLIG REDAKTØR

FOTO JOACHIM RODE

Hvis fysioterapi skal overleve i det 21. århundrede, er der brug for nytænkning. Der skal sættes spørgsmålstejn ved de fasttømrede dogmer og antagelser og indføres en mere rummelig tilgang til fysioterapi. Det siger professor David Nicholls, fysioterapeut, forsker og forfatter til bogen "The End of Physiotherapy".

***** JUBILÆUM *****

"MEGET AF DET, som fysioterapeuter gør i dag, er ikke nyt, men noget vi også gjorde for 20-30 år siden. Da jeg blev uddannet i 1980, vidste jeg, hvad der ville vente mig som fysioterapeut de næste 20 år. Men fremtiden vil udfordre den gamle tænkning og stille nye krav, og hvis vi ikke griber chancen for forandring, er det ikke sikkert, at professionen overlever".

Sådan lyder ordene fra den new zealandske fysioterapeut og professor David Nicholls, som holdt oplæg på Danske Fysioterapeuters jubilæumskonference, "Fysioterapi i det 21. århundrede".

Kend din historie

David Nicholls har som fysioterapeut, forsker, forfatter og underviser på den fireårige fysioterapeutuddannelse i New Zealand fordybet sig i professionens historie. I sin bog "The End of Physiotherapy", der udkom i sommeren 2017, sætter han fokus på de udfordringer, fysioterapien står overfor de kommende årtier, og de overvejelser, som professionen må gøre sig for at imødegå de nye vilkår og krav.

"Uden at kende vores historie, kan vi ikke forudse morgendagens fysioterapi og tilpasse os fremtidens krav", påpeger han.

Der er mange årsager til, at vi i dag står overfor helt nye udfordringer i fysioterapi, påstår David Nicholls. Han fremhæver følgende faktorer: Nye magtstrukturer, teknologi, stort pres på sundhedsøkonomien, manglende tiltro til de traditionelle behandlingsmetoder, den demografiske udvikling, et stigende antal mennesker med kroniske lidelser og andre og "billigere" faggrupper, der kan overtage fysioterapeuternes rolle.

Konkurrencen presser på

Den teknologiske udvikling har betydet, at både patienter og andre faggrupper kan bruge f.eks. Youtube til at finde relevant viden om træning og behandling. Derfor skal fysioterapeuter til at finde ud af, hvad de kan tilbyde ud over det, andre faggrupper gør og det, som patienterne selv kan søge sig frem til.

"Fysioterapien, som den ser ud i dag, er resultatet af det, der var i fortiden, men det er helt sikkert ikke det, der bliver brug for i fremtiden".

Men der er ingen lette løsninger, hvis professionen skal omstille sig til de nye krav og vilkår i det 21. århundrede. Det, der er brug for, er en løbende diskussion blandt fysioterapeuter, understreger han.

I den forbindelse opfordrer han fysioterapeuter til at være mere åbne for diskussion og ikke tro, at der bare er én sandhed. Der er ➡

NETVÆRK FOR KRITISKE FYSIOTERAPEUTER

David Nicholls har etableret netværket Critical Physiotherapy Network (CPN), hvor mere end 650 fysioterapeuter fra 41 lande er med, herunder flere danske fysioterapeuter. Læs mere om CPN www.criticalphysio.net

"The End of Physiotherapy" udkom i juli 2017 på Taylor and Francis Forlag.

 Læs David Nicholls artikel om sin tur i Danmark og Norge: kortlink.dk/criticalphysio/tf57

VIDEO MED DAVID NICHOLLS

 Hvordan sikrer vi, at fysioterapi spiller en rolle i fremtiden? Kan vi takle fremtidens udfordringer, og skabe en bredere tilgang til patienter, mens vi følger de nationale kliniske retningslinjer?

 Se David Nicholls uddybe sit syn på fremtidens fysioterapi på fysio.dk/nicholls

---

Danske Fysioterapeuter afholdt i februar konferencen "Fysioterapi i det 21. århundrede" i anledning af foreningens 100 års jubilæum. Her holdt professor David Nicholls oplæg om fysioterapiens historie og fremtidens udfordringer i en international kontekst. 120 fysioterapeuter deltog i konferencen, hvor et særligt panel drøftede professionens udvikling.

***** JUBILÆUM *****

➔ ikke nødvendigvis et "rigtigt og forkert" og hvis man ønsker debat, skal man kunne rumme, at andre har en anden holdning end én selv.

Den nødvendige filosofi

"Fysioterapeuter skal løfte sig op og se på professionen og forskningen helt overordnet. Her kan kendskab til filosofi være med til at skabe fundamentet for den nødvendige forandring", siger David Nicholls.

I et århundrede har den biomedicinske tilgang til forskning været fremherskende og været med til at udvikle fysioterapien til det, den er i dag. Men filosofierne har endnu længere tilbage i tiden forsøgt at forstå sygdom og de bagvedliggende årsager, og denne viden bør udforskes. Det er ikke nok at støtte sig til den kvalitative forskning, mener han.

"I de sidste 50 år er forskningen inden for sociologi i relation til sygdom og sundhed eksploderet, og det har givet os en anden forståelse. Sygdom er ikke noget, der kun sidder i kroppen, den har også sammenhæng med de relationer, mennesker er i og det

omgivende samfund. Derfor er det vigtigt, at forskning i fysioterapi også har dette fokus".

Hvis man skal lave god kvalitativ forskning, er det nødvendigt at have et stærkt filosofisk ståsted. Det filosofiske udgangspunkt har betydning for, hvordan data analyseres og kan føre til forskningsresultater, man aldrig havde drømt om, siger han videre.

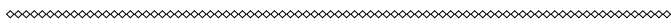
"Alt for meget forskning fortæller noget, vi allerede ved, og en af grundene til det er, at der ikke ligger en grundlæggende filosofisk analyse bag. Det betyder, at fysioterapeuter skal til at læse filosofi, og det er svært. De skal lære et helt nyt sprog at kende, ligesom de lærte de svære latinske navne. Men det er dét, der kan føre til meningsfuld kvalitativ forskning".

Stil spørgsmål til det givne

Det er vigtigt for professionen, at fysioterapeuter tør stille spørgsmål til det givne, udvikler vi os ikke.

"Hvis vi ikke stiller spørgsmål til det givne, udvikler vi os ikke.

Hvorfor er der for eksempel så meget fokus på træning i fysioterapi i dag? Nogle mener, at træning er meget bedre end anden behandling. Men tænk, hvis de tager fejl. At være fysisk inaktiv bliver i dag stigmatiseret, men er fysioterapeuterne selv med til at stigmatisere de inaktive, der af forskellige grunde ikke kan træne?”

I David Nicholls hjemland, New Zealand, skal patienterne betale for fysioterapibehandling. Det har betydet, at mange fysioterapiklinikker er flyttet fra de fattige til de rige områder, hvor befolkningen har råd til at betale.

”Fysioterapi er blevet en luksus for de rige, men er det den udvikling, vi ønsker? Mange af de socialt udsatte fejler en masse forskellige ting, deres sygdomme er komplekse og kræver lange behandlingsforløb. Men tendensen i dag er, at behandlingsforløbene på sygehuse og i praksis bliver kortere. Det er et dilemma, som vi bliver nødt til at forholde sig til”, foreslår han.

De unge skal bane nye veje

David Nicholls mener således ikke, at fysioterapi i dag i tilstrækkelig grad inddrager viden fra psykologien, sociologien og pædagogikken. Vi skal turde give slip på diagnosetænkning, objektive målemetoder, antagelser om, at noget er normalt og noget er patologisk, er hans budskab.

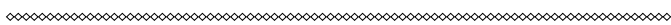
”Vi skal som fysioterapeuter søge at finde et ny ståsted. Her kan man med fordel se på tilgangen til kroniske smerter, hvor man netop arbejder ud fra nye modeller og med inddragelse af det bio-psykosociale aspekt. Vi skal tage det bedste af den ”gamle fysioterapi” og indarbejde det i nye tilgange”.

Han håber, at de nyuddannede og unge griber muligheden for at søge nye veje. Der er mange mennesker, der har brug for fysioterapi, men mangler de nødvendige ressourcer og økonomi. Hvis ikke fysioterapi skal blive en luksusydelse for de få, der kan betale og har en høj sundhedskompetence, så taber vi muligheden for at hjælpe dem, der er hårdest ramt.

”Denne tid giver os en fænomenal lejlighed til at tænke nyt og sikre en langt større diversitet og inklusion af nye ideer og tilgange i fysioterapien,” understreger han.

David Nicholls har allerede en ny bog i støbeskeen, som han forventer at udgive i det kommende år.

”Man skal ikke forvente at få et quick fix eller en færdig model for, hvordan fysioterapien skal udvikle sig i fremtiden i min nye bog. Men jeg vil komme med nogle bud og håber, at fysioterapeuter og de unge studerende kan bruge dem til at løfte professionen ind i det 21. århundrede”, siger han. ●

Forbrugsvarer af høj kvalitet

<i>Dane-gel (CE) (5 typer)</i>	<i>Ultralyd, IPL/laser, Dobbler, Elektroder</i>
<i>Massagecreme</i>	<i>Standard/Anticeptisk Olivenolie creme Heat</i>
<i>Massageolie</i>	<i>Mineralsk</i>
<i>Sprit</i>	<i>60% Badesprit</i>
<i>Rheumafin (CE)</i>	<i>Paraffinblanding til gigtbehandling</i>
<i>Papir</i>	<i>Lejepapir Aftøringspapir</i>
<i>Vand</i>	<i>Demineraliseret</i>

Gl. Holtegade 40 - DK-2840 Holte - Tlf. 4580 2023
www.rohdepro.com - rohdepro@rohdepro.com

Grund- og videreuddannelse i kognitive behandlingsformer med supplement af ACT, Mindfulness og Compassion

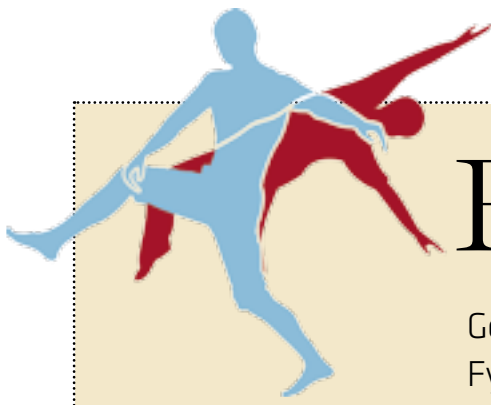
Opstart september 2018.

Læs mere på **www.kognitivcenterfyn.dk**

Målgruppe:

Læger/ psykologer og tværfagligt personale.

For tilmeldingsprocedure, se **www.kognitivcenterfyn.dk** eller kontakt sekr. Yvonne Wintcentsen 5124 0450 onsdage kl. 15-17 eller yw@kognitivcenterfyn.dk

Fagkongres 2018

Godt 1200 fysioterapeuter sugede ny viden til sig på Danske Fysioterapeuters fagkongres i Odense Congress Center. Her fik de ny viden fra flere af verdens førende forskere, som holdt ca. 180 oplæg, sessioner og foredrag fordelt på tre dage. Men der var også tid til fest, dans og underholdning.

TEKST CATHRINE HUUS

FOTO HEIDI LUNDGAARD

Bandet The Late Show fik fysioterapeuterne op af stolene med dans og musik.

Professor Kurt Jakobsen fortalte om fysioterapiens og foreningens historie:

"I har grund til at ranke ryggen, for I har intet fået foræret. Fysioterapeuter har kæmpet en lang kamp for at blive anerkendt i sundhedsvæsenet, få kontrol over faget, opnå akademisk uddannelse og retten til at stille diagnoser og behandle patienter," sagde han.

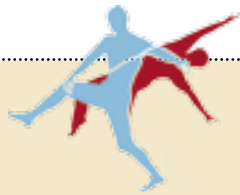

Der blev sluppet godt af i loungen, for der var brug for pauser ind imellem det travle program.

Tina Lambrecht, formand for Danske Fysioterapeuter, skød fagkongressen i gang med en tale, der indbefattede både OK 18 og foreningens 100 års jubilæum.

"I løbet af de sidste 100 år har vores fag gennemgået en forrygende udvikling, og det har aldrig stået stærkere, end det gør i dag. Opgaverne bliver mere komplekse, og faget endnu mere spændende, fordi vi er i konstant udvikling."

Der gik ikke to sekunder fra fotografen stillede op med en kurv med udklædningstøj, til fysioterapeuterne strømmede til. Se flere billeder på Facebook og læs mere om fagkongressen på fysio.dk/fagkongres og i næste udgave af Fysioterapeuten.

Massagestolene var blot nogle af de mange produkter, deltagerne kunne afprøve i udstillingshallen, hvor 80 producenter stod klar med nyheder til klinikken.

WipeClean

sparer tid og
øger sikkerheden

RENGØRING OG
DESINFEKTION AF
OVERFLADER

WipeClean

Fik du besøgt os
på vores stand til
Fagkongressen 2018?

Ellers kontakt os på
info@plum.dk
for mere info om
WipeClean

WipeClean er din effektive vej til nem og hurtig rengøring og desinfektion

Med WipeClean har vi udviklet et komplet sortiment af engangsklude til henholdsvis rengøring og desinfektion af overflader og ikke-invasivt medicinsk udstyr. Kludene er klar til brug direkte fra pakken, så slut med spande, der skal fyldes og klude, der skal vaskes. Tag en klud, tør af og smid ud. Let, hurtigt og sikkert.

Fordele ved WipeClean Universal Cleaning

- Klar til brug direkte fra pakken
- Blød og behagelig klud. Former sig efter hånden og er nem at komme rundt i hjørnerne med.
- Med en hulstruktur der løsner skidt fra overfladen og opsamler det i kluden under den mekaniske proces.
- Der efterlades kun lidt væske på overfladen, som tørrer hurtigt uden striber. Overfladen er hurtigt klar til efterfølgende desinfektion.

Universal Cleaning

Ethanol Disinfection 80%

Alco Free Disinfection

Tid og overskud til smil

Tid er en knap faktor – ikke mindst inden for sundhedsområdet. WipeClean konceptet er udviklet, så selv en lille indsats gør en stor forskel. Det handler om at bruge ressourcerne optimalt, og med WipeClean får du frigjort tid, som du kan bruge på patienterne i stedet.

Kontakt os for en prøve og yderligere information om WipeClean sortimentet:
Plum A/S • Frederik Plums Vej 2 • 5610 Assens • Telefon 6471 2112 • info@plum.dk • www.plum.dk

plum

NYE VEJE

Med artikelserien "Nye veje" introducerer vi læserne for nye behandlingsmetoder i Danmark.

SØREN
BALLEGAARD

Seniorforsker,
ph.d., Herlev
Hospital,
Københavns
Universitet
sba@ullcare.com

JENS
FABER

Professor dr.med.,
Herlev Hospital,
Københavns
Universitet
[jens.faber@
regionh.dk](mailto:jens.faber@regionh.dk)

FINN
GYNTEMBERG

Professor dr.med.,
Det Nationale
Forskningscenter
for Arbejdsmiljø
[finn.gyntelberg@
gmail.com](mailto:finn.gyntelberg@gmail.com)

BENNY
KARPATSCHOFF

Lektor, dr.phil.,
Psykologisk
Institut, Køben-
havns Universitet
[benny@
karpatschof.dk](mailto:benny@karpatschof.dk)

Smertetærskelmåling til vurdering af stressniveau

Der er udviklet et nyt måleinstrument, der på en enkel måde objektivt kan måle det biologiske stressniveau. Måleapparatet kan anvendes til en bred gruppe af personer, der er ramt af stress eller ønsker at forebygge stress.

VIEREN gruppe af læger og psykologer, der gennem nogle år har samarbejdet med henblik på at belyse fysiologiske og psykologiske forhold omkring organismens selvregulerende evne. Vores forskning har ført til udviklingen af en ny biologisk målemetode, der effektivt og simpelt kan måle relevante mekanismer, der har sammenhæng med psykologiske og fysiologiske reaktioner relateret til stress i det autonome nervesystems funktion.

Hjernen arbejder som bekendt bevidst og ubevidst. Det autonome nervesystem arbejder 24 timer i døgnet, organiserer alle kropsfunktioner og påvirker dermed også vores bevidste adfærd. Aktiviteten veksler mellem hvile og spændthed, analogt med en mekanisk fjeder: i hvile, når vi sover, og spændt, når vi forventer eller møder en udfordring. Når hjernen fungerer normalt, sker skiftet hurtigt fra hvile til spændthed, for eksempel på få sekunder ved en uventet begivenhed, som når vi kører bil. Hjernens elasticitet er således normal og god. Hvis vi føler os stressede i denne situation, er det forbigående og derfor positivt og opbyggeligt. Vi kalder tilstanden forbigående

stress, og den er en vigtig del af vores overlevelseshed, idet den mobiliserer vores ressourcer og dermed øger vores evne til at klare udfordringen (figur 1: det grønt markerede område). Når udfordringen er klaret, går organismen automatisk tilbage til sin hviletilstand (homeostase).

Hvis vi imidlertid er stressede for meget og for længe, formindskes hjernens elasticitet på samme måde, som en mekanisk fjeder mister sin elasticitet, hvis den er spændt for meget og for længe. Når det sker, begynder stress at blive uhensigtsmæssig og derfor negativ og destruktiv. Vi kalder tilstanden vedvarende stress (figur 1 side 51: det rødt markerede område). Tilstanden kan føre til dysfunktion af de funktioner, der styres af det ubevidste nervesystem, og således påvirke vores emotionelle, mentale, fysiske, psykiske og sociale funktion negativt. Det kan vise sig som angst og depressive symptomer, irritabilitet, glemsomhed, søvnbesvær, smerter, ømme muskler, nedsat energi, nedsat empati og en lyst til at være alene. Har man en sådan dysfunktion i lang tid, kan den være med til at gøre én syg, så man går ned med stress og udvikler det såkaldte metaboliske syndrom, karakteriseret ved fedme, højt blodtryk og forstyrret fedt- og sukkerstofskifte, en tilstand der kan lede til type 2-diabetes, hjertesygdom og apopleksi. Den autonome dysfunktion kan også føre til kroniske smerter, psykiske sygdomme som depression og angst og have en uhensigtsmæssig virkning på immunsystemet.

Den amerikanske neuro-endokrinologiske professor Bruce Mc Ewen er op- ➡

➔ havsmand til en internationalt anerkendt forståelse af forbigående (akut) og vedvarende (kronisk) stress, der er illustreret i figur 1.

Stressmåling på sternum

Seniorforsker Søren Ballegaard har i samarbejde med Danmarks Tekniske Universitet og Institut for Produktudvikling udviklet et måleinstrument, der måler smertetærsklen på sternum med en simpel procedure: ved palpation identificeres det mest ømme punkt på sternum. Her placeres instrumentet, og trykket øges gradvist over 3-5 sekunder, indtil smertetærsklen nås (det vil sige det tryk, hvor patienten begynder at mærke smerte). Smertetærsklen for tryk har vist sig at variere fra få hundrede gram til adskillige kilo, afhængig af ens fysiologiske stressniveau: jo mere følsom, jo mere stresset er personen. Målemetoden er så simpel, at den kan foretages hvor som helst, og således også i personens hjem (figur 2).

Ved forbigående stress varierer smertetærsklen og dermed resultatet fra stressmålingen, så det er højt under stressfasen (i.e. lav smertetærskel) og lavt under hvilefasen (i.e. høj smertetærskel). Når stress bliver vedvarende og uhenigtsmæssig, bliver følsomheden vedvarende forhøjet (i.e. vedvarende lav smertetærskel) og således også i hvile (figur 1). Desværre stemmer resultatet fra målingen ikke nødvendigvis overens med personens selvoplevede stress, og specielt ikke, når stressniveauet er vedvarende forhøjet. Uagtet personens bevidste selvopfattelse er det det fysiologiske stressniveau (i.e. det målte stressniveau), der styrer vores adfærd, og som derfor er hensigtsmæssigt at kende.

En bred anvendelighed

Fordi resultatet fra stressmålingen er relateret til den påvirkning, stress har på det autonome nervesystem, har den potentielt en bred anvendelighed til f.eks.:

1. Personer med psykiske tilstande, hvor angst og/eller depression indgår, herunder PTSD, udmatningssyndrom eller kronisk træthedssyndrom.
2. Børn og unge i skole eller under uddannelse.
3. Mennesker, hvor top-præstationer indgår som en del af livet enten i fritiden eller i arbejdslivet, f.eks. sportsfolk, politi, militær, kirurger og piloter.
4. Personer i en livssituation, hvor stress indgår som led i en sorgreaktion, eksempelvis ved tab af barn eller ægtefælle, et familiemedlems alvorlige sygdom eller en skilsmisse.
5. Patienter med en hvilken som helst kronisk sygdom, som for eksempel hjerte-kar-sygdom, diabetes, kræft eller kroniske smerter.

DOKUMENTATION

Der ligger en omfattende forskning bag den nye målemetode, der her er beskrevet. For reference til de videnskabelige artikler se litteraturliste, der er publiceret sammen med den elektroniske version af artiklen på

 fysio.dk

INTERESSEKONFLIKT

Søren Ballegaard har opfundet det instrument, der bruges til at måle stress, og har udviklet den behandling, der er brugt til at formindske stressmålet, når det er forhøjet. For at undgå bias har Søren Ballegaard ikke haft adgang til patientkontakt og dataindsamling. Ingen af de øvrige forskere har haft en interessekonflikt. Jens Faber, Finn Gyntelberg og Benny Karpatschof har stået for den uheldede evalueringsproces.

HJEMMESIDE OG KURSER

Der er planlagt tværfaglige kurser for praktiserende læger, psykoterapeuter, psykologer, fysioterapeuter og kiropraktorer med henblik på praktisk anvendelse i det daglige kliniske arbejde. Der er desuden udviklet en hjemmeside om forskningen bag stressmålingen. Her vil der blive annonceret kurser i metoden for professionelle med løbende supervision samt tværfagligt samarbejde i forhold til den enkelte behandlers og patients behov.

 stressmeter.org

NÆSTE TRIN

Som et første skridt i den videre anvendelse af målemetoden vil et begrænset antal patienter med type-2 diabetes i løbet af foråret blive inviteret til at deltage i et implementeringsforsøg. Her er formålet at se, om behandlingsprogrammet med biofeedback-baseret stresshåndtering til patienter med en kronisk sygdom, hvor der ses øget depressionstendens og nedsat livskvalitet, vil kunne hjælpe patienterne til en bedre livskvalitet.

I praksis betyder det, at metoden har en bred anvendelighed, både hvad angår behandlingsregime og brugerens situation. Således kan metoden bruges både inden for somatikken, psykiatrien, den almene rehabilitering, arbejdsmiljøet, fritiden og hverdagslivet.

Intervention og behandling

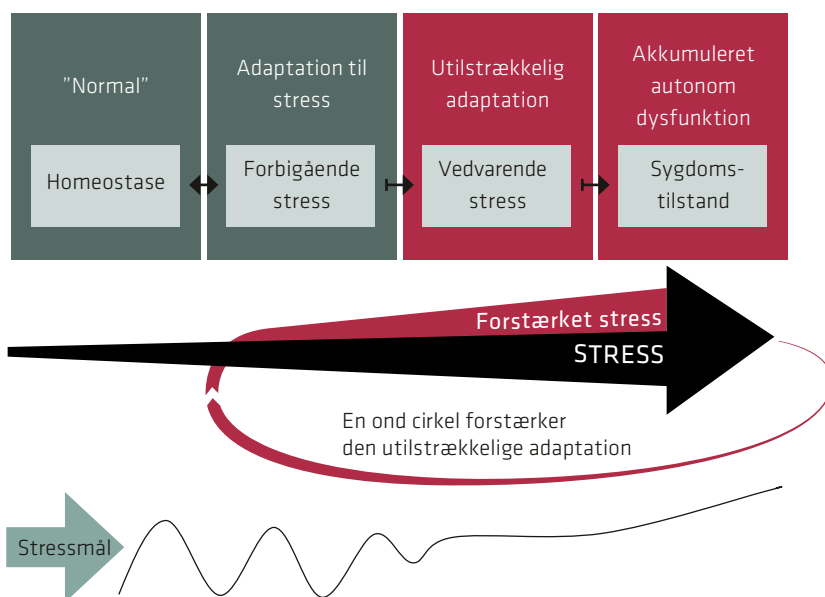
På samme måde som en sukkersygepatient måler sit blodsukker hjemme og dermed har mulighed for at handle mest hensigtsmæssigt i forhold til sin sygdom, således giver den daglige hjemmemåling af stress en person mulighed for at handle mest hensigtsmæssigt i dagligdagen. Målingen kan bruges til at bevidstgøre om, hvad der stresser, hvad der ikke stresser, og hvad der nedsætter stress. Dermed kan målingen være med til at hjælpe en person til at mindske sin udsættelse for de nu mere kendte stressfremkaldende påvirkninger og situationer, og til at forbedre evnen til at håndtere de stressfremkaldende forhold, som på grund af deres natur ikke kan ændres, som for eksempel sygdom i familien.

Den kognitive refleksion er således et bærende element i behandlingen, og derfor kan instrumentet bruges i en hvilken som helst behandlingsmæssig sammenhæng.

Som et muligt supplement til anden stressreducerende behandling er udviklet et ikke-farmakologisk selvbehandlingsprogram, der har en dokumenteret og fuldt evidensbaseret nedsættende effekt på stressmålet og dermed stressniveauet. Behandlingsprogrammet består af biofeedback-baseret stresshåndtering, hvor personen måler sit stresstal morgen og aften, og, hvis det er forhøjet, søger det bragt ned, dels med nogle minutters nervestimulation (akupressur) på prædefinerede punkter som fast del af programmet, dels i form af individuelle stressreducerende tiltag. ●

FIGUR 1. FORSTÅELSE AF ORGANISMENS STRESSREAKTION.

1. Grønt område: Den sunde forbigående stress. Organismen mobiliserer ressourcer ved en udfordring og går til tilbage til sin hviletilstand (homeostase), når udfordringen er klar. Stressmålet stiger og falder synkront med graden af stress; 2. Rødt område: den usunde vedvarende stress. Den adaptive proces fungerer utilstrækkeligt, og organismen befinder sig i en tilstand af et vedvarende forhøjet stressniveau. Stressmålet er også forhøjet i hvile og således vedvarende forhøjet (Efter B. McEwen 2012).

FIGUR 2. STRESS-MÅLEINSTRUMENT OG MÅLESTED PÅ STERNUM.

EFFEKT AF RESPIRATIONSTRÆNING TIL SKLEROSE

BAGGRUND. Patienter med multipel sklerose (MS) mister muskelstyrke i kroppen og derfor også i respirationsmuskulaturen. Det medfører nedsat lunge- og hostefunktion.

FORMÅL. Dette systematiske review og metaanalyse har undersøgt, hvorvidt respirationsmuskeltræning havde effekt på den inspiratoriske og ekspiratoriske muskelstyrke, og om træningen havde effekt på livskvalitet.

METODE. Der blev foretaget systematiske søgninger på hhv. CENTRAL, MEDLINE, EMBASE, CINAHL, LILACS m.fl. for at finde RCT-studier, der havde undersøgt de valgte outcomes. Efter gennemlæsning af titel og abstracts blev der udvalgt 6 studier, hvoraf de 5 kunne inkluderes i 2 metaanalyser. Der blev foretaget Cochrane Risk of Bias assessment på de valgte studier, og den metodiske kvalitet af studierne blev vurderet.

RESULTATER. Man fandt kun en begrænset effekt af respirationsmuskeltræning på maksimal inspiratorisk muskelstyrke, og der blev ikke fundet yderligere forbedringer hverken i ft. bedre livskvalitet eller bedre maksimal ekspiratorisk muskelstyrke. Der blev heller ikke fundet nævneværdige bivirkninger af træningen. Evidensen blev beskrevet som lav, idet man valgte at nedgradere evidensen bl.a. pga. få deltagere, upræcise studiemetoder og moderat til høj risiko for bias.

KONKLUSION. Det konkluderes, at denne type af træning kunne have et potentiale, men at der fortsat er behov for mere forskning for at belyse effekten og udelukke usikre resultater. Der er desuden ikke fastlagt en minimal klinisk relevant forskel indenfor lungefunktionstest til patienter med MS, derfor er effekten af træning af den maksimale inspiratoriske muskelstyrke uklar.

PERSPEKTIVERING. Metaanalysen omfatter 2 studier på i alt 56 deltagere med brede konfidensintervaller, hvorfor resultaterne må tages med forbehold. Imidlertid giver Cochrane-studiet håb om, at denne type træning muligvis kan gavne patienter med multipel sklerose i form af øget styrke i inspirationsmusklerne. ●

Rietberg MB, Veerbeek JM, Gosselink R, Kwakkel G, vanWegen EEH. Respiratory muscle training for multiple sclerosis. Cochrane Database of Systematic Reviews 2017, Issue 12. Art. No.: CD009424. DOI: 10.1002/14651858.CD009424.pub2.

TRÆNING STYRKER HUKOMMELSE VED DEMENS

BAGGRUND. Personer med demens er ofte fysisk inaktive og har en øget faldrisiko og dermed risiko for frakturer. Højintensitetstræning har vist sig at have en gavnlige effekt på ganghastighed, balance, styrke i UE samt forsinke tab af ADL-funktioner til personer med demens. Det vides dog ikke, hvordan personer med demens oplever træningen.

FORMÅL. At undersøge ældre demente plejehjemsbeboeres oplevelse af at deltage i funktionelt træningsprogram med høj intensitet.

METODE. 21 plejehjemsbeboere i Sverige blev inkluderet og udførte træningen, der bestod af forskellige individuelt tilrettelagte højintensitetsøvelser typisk på 8-12 RM for at forbedre ADL-funktioner og dagligdagsgøremål, såsom at rejse sig fra en stol og gå på trapper. Deltagerne var >65 år, havde behov for personstøtte i mindst 1 ADL-funktion og havde en MMSE-score >10.

RESULTATER. Gennem interviewanalyser med deltagerne, umiddelbart efter træningssessionerne, blev der i studiet fundet 4 gennemgående temaer: 1. Træning er krævende, men overkommelig. 2. Træning giver nydelse og styrke. 3. Træning vækker kropsminder. 4. Samværet giver komfort, glæde og opmuntring.

KONKLUSION. Studiet understreger den positive betydning af træning til ældre, med moderat til svær demens, bosiddende på plejehjem. Samtidig belyser studiet den glæde, de ældre oplever ved at træne. Deltagerne var i stand til at træne, de forstod, at det var nødvendigt at træne hårdt og progredierte for at forbedre fysisk og mental velvære. Selv om deltagerne ikke altid kunne huske øvelserne, vil træningen lagres som kropslige minder, som kunne motivere deltagerne til at fortsætte træningen. Der skal lægges vægt på træning i små grupper, at øvelserne tilpasses og at opmuntre og stimulere til genopdagelse af glemte kropslige muligheder.

PERSPEKTIVERING. Der er behov for yderligere studier for at belyse, hvordan forskellige træningsmodaliteter og tilgange kan opmuntre og stimulere personer med demens til fortsat træning. ●

Lindlöf N, Lundin-Olsson L, Skelton DA, Lundman B, Rosendahl E (2017) Experiences of older people with dementia participating in a high-intensity functional exercise program in nursing homes: "While it's tough, it's useful". PLoS ONE 12 (11): e0188225.

Finansiering af din klinik er vores speciale

Vi finansierer mange fysioterapeut klinikker og har et indgående kendskab til finansiering og drift.

- Stort know-how indenfor fysioterapibranchen og klinikfinansiering
- Kendskab til drift af en fysioterapiklinik med sygesikringsafregning, indlejere, ydernumre mv.
- Netværk af revisorer og advokater, som også har branchekendskab
- Vi kender vores kunder og yder en samlet rådgivning om både erhvervmæssige og privatøkonomiske forhold

Kontakt os og hør, hvad vi kan tilbyde dig.

Mette Kjær Ostersen
Erhvervskundechef
mko@vestjyskbank.dk

Anita Gohr Andersen
Erhvervskundechef
ann@vestjyskbank.dk

Susanne Benedikt Dam
Erhvervskundechef
sbd@vestjyskbank.dk

■ vestjyskbank.dk/fysioterapeut

Thomas Jørgensen
Fysioterapeut og indehaver af Protreatment ApS
"Vestjysk Bank er min sparringspartner.
De laver løsninger, som passer til mig og mine forretninger."

**Et forsikringsfællesskab for dig, der ved,
at den næste stilling er den bedste.**

Bauta Forsikring er et forsikringsfællesskab for udvalgte faggrupper, blandt andre fysioterapeuter. Vi er ejet af vores medlemmer med alle de fordele, der følger med.

Vores mål er at sikre dig den lavest mulige pris og den højest mulige erstatning.

Tjener vi for meget på en forsikring, kommer det også dig til gode, enten ved at vi sænker priserne eller forbedrer dine forsikringer.

Derudover belønner vi dig årligt med en rabat på dine forsikringer, når du har været medlem i tre år.

Hvis du kan se meningen, så se, hvordan du bliver medlem.

Gå ind på bauta.dk/blivmedlem eller ring til os på 33 95 76 81.

Bauta Forsikring
– en del af LB Forsikring A/S,
CVR-nr. 16 50 08 36,
Farvergade 17, 1463 København K

Debatbog om fysioterapi har kritisk blik på den biomedicinske forståelse af kroppen

ANMELDT AF LOUISE SØGAARD HANSEN, FYSIOTERAPEUT, CAND.MAG OG PH.D.STUDERENDE

Dette er en spændende, debatskabende bog om fysioterapeutprofessionens fortid og fremtid. David Nicholls gennemgår professionens historie og viser, hvordan den gennem sin tætte tilknytning til den medicinske verden og nationale sundhedsmyndigheder har udviklet sig til en særdeles anerkendt faggruppe. For ham at se er bagsiden af medaljen ved dette 'giftermål' imidlertid, at professionen ukritisk har tillagt sig en mekanisk, instrumentel og biomedicinsk forståelse af kroppen. 'Body-as-machine' er en gennemgående metafor, som bruges for den forståelse, der har gjort det muligt for fysioterapeuter følelsesneutralt at behandle på kroppen, uafhængig af det enkelte menneske og den sociale virkelighed, kroppen findes i.

David Nicholls giver med denne bog et kritisk blik på faget, hvilket efter hans mening er helt centralt for professionens overlevelse. For

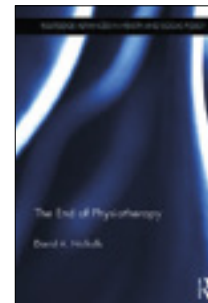
at kunne udvikle fysioterapi klogt, kreativt og innovativt, er det nødvendigt at forstå historien om faget og bruge denne viden ind i fremtiden. Denne vil iflg. forfatteren byde på teknologiske landevindinger af dimensioner, der risikerer at overflødiggøre traditionel fysioterapi. I sammenhæng med bl.a. patienternes øgede krav til relationen til fysioterapeuten, fordrer dette et retningsskift. I særlig grad, fordi mange andre sundhedspersoner står klar til at løse disse udfordringer.

Bogen er inddelt i tre dele. Første del tager læseren grundigt igennem fysioterapiens historie, kultur og rolle i den vestlige verdens samfundspolitiske kontekst, fra fagets fødsel og frem til i dag. Anden del beskæftiger sig med grundlæggende fysioterapeutiske kernebegreber som krop, kropsholdning, bevægelse, funktioner og rehabilitering. Forfatteren gennemgår, hvordan disse begreber er blevet centrale for faget, og hvilke muligheder og begrænsninger, det giver i fremtiden. Tredje del analyserer implikationerne af dette perspektiv på kroppen, og Nicholls argumenterer gennem de afsluttende analyser for, at det er afgørende for fagets fremtid at frigøre sig fra denne snævre biomekaniske forståelse, hvis vi skal bevare en fremtrædende position i sundhedsfeltet.

Samlet set er bogen velskrevet på et højt sprogligt niveau og med en meget grundig fremstilling af professionens historie. Læseren bringes velargumenteret gennem den kritik, der rejses. Der peges ikke på løsninger eller mulige veje ud af den situation, faget sidder i nu, hvilket hverken er forfatterens intention og heller ikke foreneligt med hans grundlæggende afsæt i den postmoderne filosofis tanker, som de fremføres af bl.a. den franske idéhistoriker Michel Foucault. Det er netop bogens ærinde at pege på, hvordan fagets fremtidige relevans kun kan legitimeres med et afsæt i en analytisk forståelse af fortiden.

Bogen er særdeles relevant for alle fysioterapeuter, der har en interesse for faget og i at være med til at sætte præg på fremtidens fysioterapi. Det er ikke en hvilken som helst bog om fysioterapi, men en bog, der kan dele vandene, og som giver et vedkommende bidrag til udviklingen af faget. Jeg giver bogen mine varmeste anbefalinger.

David A. Nicholls: The end of Physiotherapy. Routledge. 286 sider, vejl. pris 84 £. Ebog 35.99 £.

KØB DINE FAGBØGER TIL PLUSPRISER

Som medlem af Danske Fysioterapeuter får du **20 % rabat** på alle bøger fra Munksgaard.

Læs om BogPlus på fysio.dk/boeger

Denne lærebogs omdrejningspunkt er forskellige grundlag for rehabilitering i praksis. Bogen handler ikke kun om rehabilitering i et fagligt/teoretisk perspektiv, men også om rehabilitering for professionelle i praksis.

Bogen viser hvordan rehabilitering kan (ny)fortolkes og især uddybes i forhold til udfoldelsen af rehabilitering i hverdagens praksis.

Normalpris:
kr. 395,-
BogPlus-pris:
Kr. 316,-

munksgaard

www.munksgaard.dk

Besøg os på Health & Rehab

– vi lancerer et nyt og spændende sansestimulerende hjælpemiddel

Få opdateret din viden om sansestimulation

- vi holder oplæg på vores stand

C2-31

Health & Rehab Scandinavia,
15.-17. maj 2018
Bella Center, København

see you!

PROTAC®
INTEGRATING SENSES

Det grønlandske Sundhedsvæsen

Arbejdet som fysioterapeut på Grønland

Jeg sidder i bestyrelsen for fysioterapeuter på Grønland, og har min daglige arbejdsdag på Dronning Ingrid's Hospitalet (DIH) i Nuuk. Et hospital hvor fællesskab, tværfaglighed, ansvar, innovation og kreativitet er i højsædet. DIH er et hospital under konstant udvikling, hvor der sker nye tiltag månedligt for at optimere patienternes forløb, samt effektivisere personalets dagligdag og færdigheder. Tavlemøder, tværfaglige konferencer, undervisning og videreuddannelse er bare nogle af disse tiltag.

Som noget af det nyeste på stammen, er vi ved at få et tæt og spændende samarbejde op at køre med de praktiserende læger. At man som fysioterapeut kan have indflydelse på opstartsfasen er afgørende for promoveringen af

vores fag, så vi kan vise hvad vi kan, og ikke mindst skabe respekt og forståelse for det fag som vi elsker og værner om. Udover at være med til at promovere vores fag, er min daglige arbejdsdag også meget varierende og givende. Jeg har med alle patientgrupper og problemstillinger at gøre – hospitalet fungerer både som klinik, hospital, samt kommunalt genoptræningssted. Dette betyder bl.a. at jeg har patienter i et længere forløb, hvilket i min optik er noget af det mest givende – eksempelvis at følge en apoplexi patient, der går fra at have store funktionelle besværligheder til at kunne varetage et fysisk udfordrende fuldtidsarbejde uden problemer. Dette betyder, at ikke én dag minder om den anden, og at man bliver udfordret fagligt og praktisk – hvilket er enormt vigtigt for personlig udvikling.

Når jeg er i tvivl, er jeg så heldig at jeg arbejder sammen med ni utroligt dygtige og kompetente fysioterapeuter, som altid er klar til at give en hjælpende hånd. Her kan der bl.a. nævnes en situation fra den anden dag, hvor jeg fik en henvisning på en "ulåst albue DonJoy", hvilket vi ikke havde på lager. Her skulle hjernerne lægges i blød, hvorefter der blev kreeret en albue DonJoy fra en knækket knæ DonJoy, håndledsskinne, noget skum og nogle stropper. Dette er bare ét af de mange eksempler på den varierende og spændende arbejdsdag på DIH. Her vil du aldrig gå død i dit arbejde – hver dag er spændende og lærerig.

Skrevet af: Jesper Gabelgaard Hansen.

► **gjob.dk**

GRØNLAND – EN OPLEVELSE FOR LIVET

Find dit næste job i Grønland på www.gjob.dk. Her kan du også læse mere om andres erfaringer med at arbejde i Grønland.

Bundsolid
Professionel
Personlig

Hvad med en bank, som ved alt om dine udfordringer?

Hvis din nuværende bank kun fungerer som pengeflytter, så er det måske på tide at skifte. Du har brug for en aktiv medspiller.

Lån & Spar har dyrket den bundsolide bankforretning siden 1880. Fundamentet bygger på sund fornuft, omhyggelig risikovurdering og personlig rådgivning. Hele tiden med up-to-date værktøjer og fokus på dine behov som professionel kunde.

Som fysioterapeut er du interessant for os. Og vi går langt for at du skal få succes: Hurtige beslutninger, individuelle fleksible løsninger, brancheindsigt og selvfølkelig renter og vilkår, der er blandt markedets bedste. Og vi står klar til sparring de fleste af døgnet timer.

Er du etableret fysioterapeut, eller måske på vej mod egen klinik og har behov for finansiering, vil du få udbytte af en snak med Lån & Spar.

Sejr Andreas Jensen
Erhvervsdirektør, Lån & Spar

Vil du videre, så ring til os på **3378 2388** og aftal et møde. Du kan også læse mere om Lån & Spar Erhverv og vores fokusområder på lsb.dk/erhverv

Fokus giver frihed

Med bogen her kan du lære at administrere din arbejdsdag, så du når dine mål på trods af mange forstyrrelser. 15 personligheder giver deres bud på, hvordan man kan modstå et stort arbejdspress.

Pernille Garde Abildgaard. Fokus giver frihed. Frydenlund. 206 sider, vejl. pris 240 kr.

ISBN 978-87-7216-062-7

Hovedpine

Bogen henvender sig både til den almene befolkning og de sundhedsprofessionelle og formidler den nyeste viden om hovedpinesygdommens diagnose, årsager og behandling.

Jes Olesen. Hovedpine. U Press.

185 sider, vejl. pris 250 kr.

ISBN 978-87-93060-60-9

Sociologi for sundhedsprofessionelle

Denne grundbog henvender sig til studerende på de sundhedsfaglige grunduddannelser. Bogen gør blandt andet rede for ulighed i samfundet, og hvorfor nogle mennesker har svært ved at træffe de rette valg.

Annemarie Dalsgaard og Lone Meldgaard.

Sociologi for sundhedsprofessionelle.

Gads Forlag. 280 sider, vejl. pris 299 kr.

ISBN 978-87-12-05296-8

Projektledelse i sundhedsvæsenet

Håndbogen henvender sig til sundhedspersoner, der skal i gang med et projekt og har brug for anvendelige redskaber til at sikre, at målet nås.

Hanne Dahlerup og Thomas Hanberg Sørensen.

Projektledelse i sundhedsvæsenet. 160 sider, vejl. pris 249 kr.

ISBN 978-87-12-05516-7

Læring med kroppen forrest

Bogens udgangspunkt er, at tænkning foregår på begge sider af hjerneskallen, nemlig som en uadskillelig helhed af hjjerne, krop og omverden. Forfatteren tager udgangspunkt i den nyeste forskning omkring kognition og gør dermed op med den traditionelle reduktionistiske tankegang.

Kjeld Fredens. Læring med kroppen forrest.

Hans Reitzels Forlag. 288 sider,

vejl. pris 300 kr.

ISBN 978-87-41-26819-4

Samtalen om sex

Forfatteren er klinisk psykolog og giver her sit bud på, hvordan sundhedsprofessionelle kan bryde tabuet og tale med deres patienter om seksualitet.

Karina Kehlet Lins. Samtalen om sex. Hans

Reitzels Forlag. 184 sider, vejl. pris 250 kr.

ISBN 978-87-41269-108

Husk, at du som medlem af Danske Fysioterapeuter kan købe bøger fra Munksgaard og GAD med rabat.

☐ fysio.dk/bograbat

For den faglige

LIPP-LÆRINGSKONFERENCE	30. maj 2018	fysio.dk/lipp
MOTORISK USIKRE BØRN, 3-6 ÅR	29.-31. aug. + 4.-5. okt. 2018	fysio.dk/motusikre18-2
SKAB UDVIKLING OG FAGLIGE FREMSKRIDT - UDEN PERSONALEANSVAR	12. sept. + 13. nov. 2018	fysio.dk/skabudvikling
AIMS OG BAYLEY	12.-13. sept. + 10. okt. 2018	fysio.dk/aimsbay
SCLEROSE - UNDERSØGELSE OG BEHANDLING	14.-15. sept. + 12.-13. okt. 2018	fysio.dk/sclerose18
NEURODYNAMIK - VOKSNE	17.-21. sept. + 22.-26. okt. 2018	fysio.dk/neurodynvoksen
NYSGERRIG PÅ LEDELSE	17. sept. + 26. nov. 2018	fysio.dk/nysgerrig18
TRÆNING TIL KOL	24.-26. sept. + 26. nov. 2018	fysio.dk/kol18
BASIC BODY AWARENESS THERAPY - BBAT 1	30. sept.-5. okt. 2018	fysio.dk/bbat18
TYPE-2 DIABETES	25.-26. okt. 2018	fysio.dk/diabetes18
STYRK DIN EVNE SOM FORMIDLER	31. okt.-1. nov. 2018	fysio.dk/formidling
MUSIK I FYSIOTERAPI	10. nov. 2018	fysio.dk/musik18
FARMAKOLOGI	16.-17. nov. 2018 + 25. jan. 2019	fysio.dk/farma18
NEURODYNAMIK, BØRN MED HANDICAP	4.-8. feb. + 18.-22. mar. 2019	fysio.dk/neurodynboern

For den selvstændige

HOLD STYR PÅ HVERDAGEN SOM KLINIKSEKRETÆR	14. maj 2018	fysio.dk/holdstyr
FORANDRINGSLEDELSE OG KONFLIKTHÅNDTERING	14.-15. maj 2018	fysio.dk/forandring
PRAKSISCERTIFIKAT FOR PRAKTISERENDE	25.-26. okt. 2018	fysio.dk/praksiscert
PRAKSISCERTIFIKAT FOR RIDEFYSIOTERAPEUTER	5. okt. 2018	fysio.dk/praksisride

Faglige kurser

Motorisk usikre børn, 3-6 år

Kurset giver en teoretisk grundforståelse, der styrker dig i dit arbejde med børn med motorisk usikkerhed. Der er fokus på at observere, præcisere og nuancere forståelsen af disse børns vanskeligheder. Du lærer at tilrettelægge et træningstilbud, bruge relevante måleredskaber og give professionel vejledning til forældre og pædagoger.

Tid: 29.-31. aug.+ 4-5. okt. 2018

Tilmelding: Senest 20. juni 2018

fysio.dk/motusikre18-2

Neurodynamik – voksne

Du lærer at undersøge og behandle voksne patienter med lidelser i CNS med neurodynamisk mobilisering og planlægge individuelle hjemmeprogrammer. Der veksles mellem teori og praktisk afprøvning først på hinanden og på modul to på patienter.

Tid: Modul 1: 17.-21. sep. 2018. Modul 2: 22.-26. okt. 2018.

Tilmelding: Senest 24. juni 2018

fysio.dk/neurodynvoksen

Sclerose – undersøgelse og behandling

Få den nyeste viden om sygdommen, og hvordan den udvikler sig. Der er særlig fokus på undersøgelse, test, målsætning og forskellige interventionsmuligheder. Deltagerne kan efter kurset optages på Scleroseforeningens behandlerliste.

Tid: 14.-15. sep. + 12.-13. okt. 2018

Tilmelding: Senest 17. juni 2018

fysio.dk/sclerose18

Nysgerrig på ledelse

Dette kursus er til dig, der overvejer at blive leder. Kurset er tilrettelagt, så du får et billede af de mange spændende udfordringer, du vil stå overfor som leder. Du vil også få svar på de spørgsmål, du har, hvis du er i konkrete overvejelser om at gå ledervejen.

Tid: 17. sep.+ 26. nov. 2018

Tilmelding: Senest 12. aug. 2018

fysio.dk/nysgerrig18

Skab udvikling og faglige fremskridt

For dig uden personaleansvar: Skal du koordinere, skabe udvikling og faglige resultater og er du afhængig af at få følgeskab fra dine kollegaer? På dette forløb får du viden og værktøjer til at tackle udfordringerne i rollen og nå i mål.

Tid: 12. sept.+13. nov. 2018

Tilmelding: senest 6. juli 2018

fysio.dk/skabudvikling

Læring i professionspraksis

Læringskonferencen (LIPP) sætter fokus på læringsrummets koreografi, læringsteknologi og læringsmål. Dagen slutter i plenum med oplæg om hjernen og læring ved hjerneforsker Peter Lund Madsen.

Tid: 30. maj 2018

Tilmelding: Senest 1. maj 2018

fysio.dk/lipp

Farmakologi

På dette to-modulers kursus får du en viden om de hyppigste lægemidler, som dine patienter indtager, og hvilken indvirkning de har på kroppen. Denne viden kan du bruge i din tilrettelæggelse af behandling og træning.

Tid: Modul 1: 16.-7. nov. 2018;

modul 2: 25. jan. 2019

Tilmelding: Senest 23. sept. 2018

fysio.dk/farma18

AIMS og Bayley

Med en grundig teoretisk og praktisk gennemgang af AIMS og Bayley får du redskaber til at teste den grovmotoriske udvikling hos børn mellem 1 måned og 3½ år. Kurset veksler mellem teori, praktik og videopræsentationer af konkrete cases.

Tid: 12.-13. sep.+ 10. okt. 2018

Tilmelding: Senest 26. juni 2018

fysio.dk/aimsbay

HUSK tilmelding efter først til mølle-princippet

- Meld frit afbud indtil 14 dage efter optagelse på kurset
- Betaling efter optagelse på kurset
- Studerende: Konferencer 500 kr. pr. dag

REGION SYDDANMARK

MÆND OG KVINDERS SEKSUALITET

Temamøde for UroGynObs fysioterapeuter eller andre fysioterapeuter med interesse for området. Psykoterapeut og fysioterapeut Vibeke Colstrup holder oplæg om kvinder og mænds seksualitet med udgangspunkt i de patientgrupper, man møder i sin praksis som fysioterapeut.

Tid og sted: 24. maj 2018, kl. 16.30-19.30; Kolding

Tilmelding: Senest 14. maj 2018

fysio.dk/syddanmark-seksualitet

VACCINERELATEREDE SKULDERDYSFUNKTIONER

Fysioterapeut Michael Schulz gennemgår den eksisterende viden om vaccinerelaterede dysfunktioner i skulderen og kommer ind på ætiologi og prævalens. Det uddybes, hvordan forekomsten af frossen skulder uden forudgående traume hos +45-årige muligvis kan relateres til såvel ny som ældre vaccineadministration. Behandling af fascier og bindevæv introduceres.

Tid og sted: 22. maj; Aalborg

Tilmelding: Senest 14. maj 2018

fysio.dk/nordjylland-skulderdysfunktion

Henvendelse vedrørende annoncering af arrangementer i Danske Fysioterapeuters fraktioner eller faglige selskaber skal ske til kursusannoncer@fysio.dk.

Henvendelse vedrørende øvrige annoncering skal ske til Dansk Mediaforsyning på tlf.: 7022 4088, fysiotekst@dmfnet.dk.

Se oplysninger vedrørende deadlines, priser og formater på fysio.dk/annoncering

faglige selskaber

DANSK SELSKAB
FOR AKUPUNKTUR

Uddannelseskursus 1

Kurset giver en grundig indføring i praktisk og sikker anvendelse af akupunktur og er første del af uddannelsens grundforløb på 150 timer. I forløbet kommer vi omkring de kliniske diagnoser og smertetilstande, som er hyppige i den fysioterapeutiske praksis.

Tid og sted: 25-27. maj, Horsens

Tilmelding og information: dsa-fysio.dk

DANSK SELSKAB FOR PSYKIATRISK
OG PSYKOSOMATISK FYSIOTERAPI

Balancekoden

Med udgangspunkt i Per Brodals neurobiologiske forskning får du på kurset en teoretisk og praktisk introduktion til Balancekoden, der er en række værktøjer til patienter med fx angst, depression og kroniske smerter. Der arbejdes kropsligt med bl.a. taktfaste rytmiske bevægelser med henblik på, at patienterne opnår kontrol over deres sygdom.

Tid og sted: 7.-8. juni 2018, København

Tilmelding og information: psykfys.dk

BBAT-2-seminar

Seminaret er en del af efteruddannelsen, hvor der opnås færdigheder i undersøgelse af bevægelses kvalitet ud fra Body Awareness Rating Scale. Der arbejdes videre med at få dyb personlig erfaring med BBAT. Optagelse kræver godkendt BBAT 2-rapport.

Tid og sted: 4.-7. nov. 2018, Kerteminde

Tilmelding og information: psykfys.dk

De faglige selskabers kurser

Der er annonceret flere arrangementer og kurser på de faglige selskabers hjemmesider.

[Find links til hjemmesiderne på fysio.dk/faglige-selskaber](https://fysio.dk/faglige-selskaber)

Kursusoversigt Efterår 2018

I samarbejde med FysioDanmark Gentofte Fysioterapi og FysioDanmark Hellerup Sundhedscenter

MET 2 v. Læge Torben Halberg

(obs. kursister skal have gennemført MET 1)
Region: Thorax, costae og bækkenkødfunktioner

Lørdag den 1. og søndag den 2. september 2018
Pris inklusiv forplejning kr. 4.150

MFR v. Læge Torben Halberg

(obs. kursister skal have gennemført MET 1)

Lørdag den 29. og søndag den 30. september 2018
Pris inklusiv forplejning kr. 4.150

Løberelateret biomekanik og anatomi + simpel forståelse af nutidens løbesko v. Fysioterapeut Thomas Christoffersen og Indehaver af Kaiser Sport og Ortopædi Jan Steinicke

Via praktisk erfaring, evidens og seneste forskning, klædes du på til at kunne behandle og hjælpe den danske løber, anno 2017. Der vil blive fremvist og gennemgået cases ved brug videoanalyse og eksempler på relevante tests og undersøgelser, ligeledes demonstrationer på løbebånd.

Med anatomi og fysiologi i baghovedet laves en grundig analyse/undersøgelse af foden og dens eventuelle indflydelse på et skadesforløb. Med det kliniske blik for øje og med "hands on" gives en grundig forståelse for fodens egenskaber som energitager og -giver. Der vises eksempler på fodens indvirken på bevægelsesmønstre i UE og de gængse løbeskader gennemgås. Som behandler bliver du måske mødt med spørgsmål som, er min løbesko den rigtige til mig, er den slidt op og passer den til min måde at løbe på? På dette kursus får du nogle simple og praktiske eksempler og hermed svar på ovenstående, som du kan bruge i klinikken. Du bliver også klædt på, således at du forstår grundelementerne i en løbeskos opbygning anno 2017

Keywords: Evidens, biomekanik relateret til løb, test og undervisning via løbebånd, løbeskader, hvornår/hvorfor indlæg, forståelse af en løbeskos opbygning, kendetegn ved "forkerte" sko, de forskellige løbestile

Søndag den 7. oktober 2018
Pris inklusiv forplejning kr. 1.950

MET 1 v. Læge Torben Halberg

Region: Grundkursus, columna totalis

Lørdag den 3. og søndag den 4. november 2018
Pris inklusiv forplejning kr. 4.150

FEF 1 - Fordøjelse, Ernæring & Fysioterapi v. P.Ba. Ernæring & Sundhed og Fysioterapeut Theis Kiszka og Osteopat D.O. og Fysioterapeut Alex Heidelbach

Få mere viden om ernæring og bliv stærkere til at vurdere fordøjelsens betydning i den terapeutiske praksis. Er disse relevante for det problem patienten præsenterer og hvordan kan du guide og behandle?

FEF 1 & 2 (FEF 2 udbydes foråret 2019) kan tages uafhængigt af hinanden – og dermed stilles der ingen krav om rækkefølgen. Det anbefales det at tage både FEF 1 og 2.

FEF 1 omhandler:

Introduktion af næringsstoffernes virkning og egenskaber i kroppen, hertil forståelse af fordøjelsessystemets opbygning og funktion, samt dennes betydning for immunfunktion og inflammationsmekanismer. Der undervises i relevant organ anatomi og funktion samt hvorledes fordøjelsesproblemer giver sig til udtryk i den kliniske undersøgelse ved observation, palpation og provokationstests. Der vil blive undervist i manuelle teknikker mhp. det viscerale system til brug i behandlingen.

Lørdag den 3. november 2018
Pris inklusiv forplejning kr. 1.850

Skulderkursus v. Fysioterapeut Mogens Dam

Howdan hjælpes skulderpatienten fra start til slut.

Den smertefulde skulder: (impingement, artrose, tendinopater, frossen skulder, refererede smerter, nervesmerter, "musearm")
Hvordan identificeres de strukturer der er påvirket og hvad er årsagssammenhængen imellem bevægelsesmønstre og smerte.
Hvad er prognosen i forhold til de enkelte problemstillinger. Hvilke løsningsmodeller findes, og hvilken rehabilitering vil være aktuel i forhold til målsætning. Herunder såvel manuelle tiltag som træning.

Den traumatiske skulder: (GH-luksation, frakturer, rotatorcuff rupturer)

Hvilke traumer er skulderen udsat for, hvad er skademechanismen og hvordan diagnosticeres traumatologien. Hvad er prognosen og hvilke behandlingsmuligheder findes i forhold til de enkelte skader. Hvordan tilrettelægges behandling og træning.

Undervisningen baseres på den evidens der findes på området og evidensen bliver diskuteret i forhold til aktuelle problemstillinger. Undervisningen er praktisk med supervision.

Keywords: Evidens, biomekanik, mønstergenkendelse, ræsonering, prognose, øvelsesprogression/regression.

Fredag den 9. og lørdag den 10. november 2018
Pris inklusiv forplejning kr. 3.950

Triggerpoint akupunktur v. Fysioterapeut Lars Jonsson og Fysioterapeut Peter Hviid Christiansen

Fredag den 9. – søndag den 11. november 2018
Pris inklusiv forplejning kr. 3.950

Fod- og Ankelkursus v. Fysioterapeut Mogens Dam

Den smertefulde fod: (achillesene smerter, hælsmerter, fasciitis plantaris, mortons neuron, hallus valgus, shinsplint)
Hvordan identificeres de strukturer der er påvirket og hvad er årsagssammenhængen imellem bevægelsesmønstre og smerte. Hvad er prognosen i forhold til de enkelte problemstillinger. Hvilke løsningsmodeller findes, og hvilken rehabilitering vil være aktuel i forhold til målsætning. Herunder såvel manuelle tiltag som træning

Den traumatiske fod: (ankeldistorsion, achillesruptur, ankelfraktur, stressfrakturer)
Hvilke traumer er fod og underben udsat for, hvad er skademechanismen og hvordan diagnosticeres traumatologien. Hvad er prognosen og hvilke behandlingsmuligheder findes i forhold til de enkelte skader. Hvordan tilrettelægges behandling og træning.
Undervisningen baseres på den evidens der findes på området og evidensen bliver diskuteret i forhold til aktuelle problemstillinger. Undervisningen er praktisk med supervision.

Keywords: Evidens, biomekanik, mønstergenkendelse, ræsonering, prognose, øvelsesprogression/regression

Fredag den 16. og lørdag den 17. november 2018
Pris inklusiv forplejning kr. 3.950

Knækursus v. Fysioterapeut Mogens Dam

Det smertefulde knæ: (Springerknæ, Patellofemoralt smerte, løberknæ, impingement, artrose, refererede smerter, nervesmerter)
Hvordan identificeres de strukturer der er påvirket og hvad er årsagssammenhængen imellem bevægelsesmønstre og smerte. Hvad er prognosen i forhold til de enkelte problemstillinger. Hvilke løsningsmodeller findes, og hvilken rehabilitering vil være aktuel i forhold til målsætning. Herunder såvel manuelle tiltag som træning.

Det traumatiske knæ: (Meniskskader, korsbåndsskader, sideligamentskader, patellaluksation)
Hvilke traumer er knæet udsat for, hvad er skademechanismen og hvordan diagnosticeres traumatologien. Hvad er prognosen og hvilke behandlingsmuligheder findes i forhold til de enkelte skader. Hvordan tilrettelægges behandling og træning.
Undervisningen baseres på den evidens der findes på området og evidensen bliver diskuteret i forhold til aktuelle problemstillinger. Undervisningen er praktisk med supervision.

Keywords: Evidens, biomekanik, mønstergenkendelse, ræsonering, prognose, øvelsesprogression/regression

Fredag den 23. og lørdag den 24. november 2018
Pris inklusiv forplejning kr. 3.950

Mobilisering med impuls/manipulations kursus v. Læge Torben Halberg

(obs. Kursister skal have gennemført MET 1 og MET 2)
Region: Cervical, thoracal og lumbal columna

Lørdag den 24. og søndag den 25. november 2018
Pris inklusiv forplejning kr. 4.150

Spørgsmål og tilmelding på jens@sundhedsordningen.dk efter først til mølle.

Alle kurser afholdes hos FysioDanmark Gentofte Fysioterapi
eller FysioDanmark Hellerup

Se mere på sundhedsordningen.dk

SEMINAR: 22. juni kl. 13.00-16.30
på Bernstoff Slot . Jægersborg Alle 93 . 2820 Gentofte

Patienten med metabolisk syndrom

• Arne Astrup
Overlæge, forsker, forfatter, professor og institutleder for Institut for Idræt og Ernæring.

ØVRIGE FOREDRAGSHOLDERE

- Ulrik Juul Sandberg
Fysioterapeut. Osteopat stud. Crossfit Trainer.
- Alice Apel Hartvig
Aut. Klinisk Diætist.
- Majbritt Engell
PB i ernæring og sundhed. Master i fysisk aktivitet.

- Seminar til sundhedsfaglige om personlig ernæring, kronisk inflammation og fysisk træning.
- Bliv opdateret med den nyeste viden inden for personlig ernæring, blodsukkerdiæten og nordisk middelhavskost.
- Få indblik i den metaboliske syge patients udfordringer i forhold til kronisk inflammation og bliv god til samtalen omkring træning.

Mere information og tilmelding på www.frkskrump.dk · Tlf. 2637 2959

2 Ortopædkirurgiske Kurser med Peter Rheinländer

1. Den ortopædkirurgiske hoft
6. - 7. juni 2018

2. Det ortopædkirurgiske knæ
12. - 13. juni 2018

Praktisk og teoretisk undervisning
Komplicerede patientforløb
Konkrete værktøjer
2 dages intensive kurser
www.cityfysakademi.dk

fysioACT – en kropslig tilgang til ACT.

Krop og psyke hænger sammen – fysioACT tager dig et skridt videre i dit arbejde.

Kurser i maj og efteråret. Priser fra 1500 kr.

Læs mere www.fysioact.dk
kontakt@fysioact.dk

Behandling til børn med psykiske, psykiatriske, sociale eller sansemotoriske vanskeligheder

Kursus for fysioterapeuter der ønsker viden om resurseorienteret kropssundersøgelse og behandling samt sansemotorisk undersøgelse og træning af børn.

Vi arbejder teoretisk og praktisk med anspændthed/slaphed i muskulatur og holdning, vejrtrækningens rolle i regulering af følelser og kropslige reaktioner på behandling. Vi ser på relationens betydning og hvordan vi stimulerer til forandring. Opmærksomheden er på de kropslige signaler som udtryk for barnets trivsel samt hvilke tiltag der øger barnets kropslige og psykiske resurser. Grundmotorisk træning er en del af kurset.

Tid: 20.-22. august 2018

Sted: Fysioterapeutskolen i Haderslev

Pris: kr. 4800 kr. - inkl. let frokost

Yderligere info & tilmelding: www.djursfys.dk senest 1/6 2018

Undervisere: Fysioterapeuterne Kit Nygaard Bak - www.kitbak.dk og Mette Degn Larsen - www.djursfys.dk

Fascial Manipulation

- bindevævsmobilisering - Level 1

Fascial Manipulation er en ny behandlingsform som alle praktiserende fysioterapeuter og kiropraktorer kan bruge i daglig praksis. Den dybe fascie mobiliseres manuelt og funktionel forbedring af vævet sker med det samme.

Strategien i behandlingen er Test - Behandling - Retest. Patienter oplever spontan forbedring af symptomerne efter endt succesfuld behandling.

Fascial manipulation er effektiv til overbelastningsproblematikker, længevarende smertetilstande og viscerale dysfunktioner.

Læs mere her www.fascialmanipulation.com

Level 1 består af 2 weekendkurser

Part 1A: 31. august - 2. september 2018, fra kl. 8.30-18.00

Part 1B: 21.-23. september 2018, fra kl. 8.30-18.00 (kræver deltageren har fuldført Part 1A)

Arrangør: Rene Høberg Pedersen

Sted: Aarhus eller Aalborg

Pris: 8.500 kr. i alt for begge weekender

Tilmeldingsfrist: 5. august 2018, tilmelding er bindende og kun ved indbetaling af kursusafgift på konto nr. 8491 4560661830. Husk navn på indbetalingen.

Forplejning: Inklusiv frokostbuffet, frugt, the og kaffe.

Kursusprog: Engelsk.

Underviser: Lorenzo Copetti, Italiensk fysioterapeut med mange års erfaring.

Kontaktperson: Rene Høberg Pedersen, tlf. 2027 2917 eller fm-denmark@hotmail.com

MediYoga Instruktor
Opstart følgende datoer
20. august - København
22. august - Aarhus

MediYoga ved stress og udbændthed mentor
opstart
1. september - København

MediYoga ved kræft
10.-11. november - København

Læs mer og tilmelding via hjemmesiden www.medi-yoga.dk
veetamo@medi-yoga.com . Tlf. 6140 9778

Kursusrække

Funktionel Neurologi og Proprioception

Alt styres fra nervesystemet

Muskelstyrke, stabilitet, bevægelighed, balance og ikke mindst smerter! Kort sagt, nervesystemet er "dirigenten" over vores krop.

- Hvorfor kan nogle skuldersmerter med fordel behandles via hofte- eller håndledsøvelser?
- Hvorfor aktive, proprioceptive mobiliseringsøvelser ofte trumfer passiv, manuel mobilisering - set fra en neurologisk vinkel?
- Hvordan kan du med udgangspunkt i funktionel neurologi bedre skabe forandringer for dine patienter med komplekse og vedvarende smerter og funktionsforstyrrelser?

Vi gennemgår emner som

- Neuroplasticitet
- Threat Neuromatrix
- Nociception og smerte
- Det Proprioceptive system
- Dynamisk ledmobilisering
- Fascie og ar - tests og behandling

På dette kursus får du en unik og ny viden om "funktionel neurologi" (tidl. Hjernebaseret Fysioterapi)

Viden bliver først kundskab, når det bruges, hvorfor meget af dagen har fokus på praktisk undersøgelse og behandling.

Undervisere

Jakob Hansen & Pernille Springer er fysioterapeuter og mastertrainers i det hastigt voksende Z-health Performance system

Pris

EARLY BIRD PRIS KUN 1.995,-
Normal pris DKK 2.495,-
Early bird udløber 4 uger før kursusstart

Datoer

23/09-18 kl. 9-18 i Herlev
27/10-18 kl. 9-18 i Århus

Tilmelding foretages på denintelligentekrop.dk

MOVE2PEAK ACADEMY

Kvalitetskurser med fokus på genoprettelse af optimal bevægefunktion og forståelse af årsagssammenhæng gennem kroppens mange systemer.

M2P SKULDERBÆLTET & OE

Få en dybdegående forståelse af de mekaniske sammenhæng og årsager bag langt de fleste nakke, skulder-, albue og håndledsproblematiske. På kurset lærer du manuelle og træningsmæssige teknikker samt klinisk ræsonnering til at kunne arbejde effektivt omkring hele skulderbæltet og OE. Du vil kunne tage dine klienter helt fra den indledende undersøgelse til behandling og planlægning af hjemmeøvelser.

www.move2peakacademy.dk/skulderoe

FREDERIKSBERG

Modul A: 7. - 8. maj / modul B: 25 - 26. maj

BRANDE

Modul A + B: Juni og juli

BRANDE

Modul A: 31. august - 1. september

M2P BÆKKEN & UE

Kurset giver dig overblikket over sammenhængen mellem foden, knæet, hoften og bækkenet samt manuelle teknikker og kliniske ræsonnering til at kunne forstå årsagssammenhæng mellem de forskellige områder. Efter kurset vil du være i stand til effektivt at kunne arbejde med stort set alle slags problemstillinger omkring bækkenet og UE.

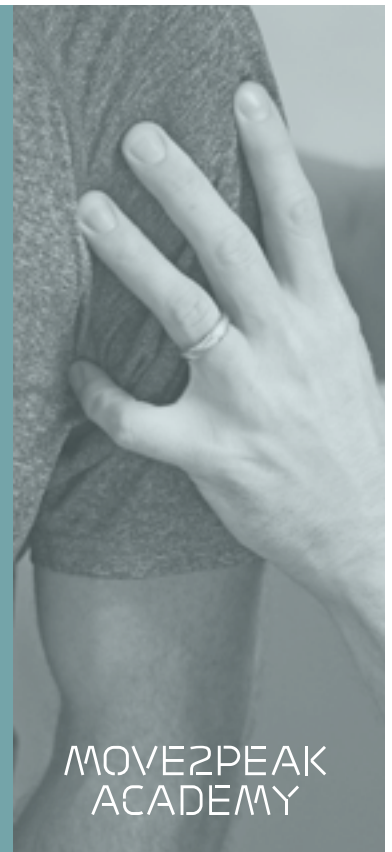
www.move2peakacademy.dk/baekkenue

BRANDE

Modul A: 1. - 2. juni / modul B: 15. - 16. juni

FREDERIKSBERG

Modul A: 10. - 11. sept. / Modul B: 28. - 29. sept.

MOVE2PEAK
ACADEMY

MELLEMSTOR FYSIOTERAPI KLINIK CENTRALT BELIGGENDE I ROSKILDE

Roskilde Fysioterapi & Træningscenter, ligger meget centralt placeret i en pæn ejendom i centrum af Roskilde.

Der er flere p-pladser nær klinikken, og herudover er der nem adgang til tog- og busforbindelser.

Klinikken drives fra lejede lokaler og ligger på 1. og 2. sal med handicapvenlig adgang og med elevator til både 1. og 2. sal.

Klinikken er på 1. sal indrettet med stor træningssal med alt i udstyr og gymnastiksal. Der er omklædningsrum, baderum og toilet til damer og herrer.

På 2. sal er der receptionsområde med venteværelse og personalefaciliteter. Der er 7 fuldt udstyrede lukkede behandlingsrum med EDB. Derudover forefindes lille behandlingsrum med REPEX 2. Alle lokaler er lyse og venlige. I alt er det samlede lejemål 430 m².

Klinikken råder over 5 ydernumre, heraf 4 over 30 timer, alle uden limitering.

**Henvendelse for yderligere oplysninger bedes rettet til:
Per Kristensen Consult v/ Per Kristensen på
info@perkconsult.dk . Tlf. 2622 3673**

KLINIK I VOJENS I EGEN EJENDOM SÆLGES

Klinikken er velbeliggende placeret i Vojens by 13 km fra Haderslev.

Der er gratis parkeringspladser på ejendommen. Klinikken ligger i egen, handicapvenlig og godt indrettet bygning på i alt 451 m², fordelt på 2 etager. Der er elevator samt trappe til 1. sal.

Der er 5 lukkede kabiner, stort venteværelse i tilknytning til receptionen, omklædningsrum, baderum og toiletter til damer og herrer, stor træningssal på 1. sal med alt i udstyr, personalerum med mere.

Klinikken, som råder over 4 ydernumre fordelt på 1 ydernummer over 30 timer, 1 ydernummer under 30 timer uden limit og 2 ydernumre under 30 timer med samlet limit i 2018 på t. kr. 1.711, er i god drift.

**Henvendelse for yderligere oplysninger bedes rettet til:
Per Kristensen Consult v/ Per Kristensen på
info@perkconsult.dk . Tlf. 2622 3673**

Arresødal Hospice Frederiksværk
Palliativ Fysioterapeut til Det Udgående Hospiceteam
Ansøgningsfrist den 7. maj 2018
 fysio.dk/job

Søborg Fysioterapi Søborg
Søger ny kollega
Ansøgningsfrist den 9. maj 2018
 fysio.dk/job

FysioHuset Fussingø, Randers NV
Fysioterapeut søges
Ansøgningsfrist den 9. maj 2018
 fysio.dk/job

Fysikalsk medisinsk rehabiliteringssenter Jeløy i Moss, Norge
Ferievikar som fysioterapeut
Ansøgningsfrist den 15. maj 2018
 fysio.dk/job

Jyderup Fysioterapi Jyderup
Barselsvikariat med mulighed for fastansættelse
Ansøgningsfrist den 1. juni 2018
 fysio.dk/job

ProTreatment Region Hovedstaden/Sjælland
Søger dygtige og engagerede fysioterapeuter
Ansøgningsfrist den 13. maj 2018
 fysio.dk/job

Ny på arbejdsmarkedet?

3341 4620
ansat@fysio.dk
Fysio.dk/ansattelseskontrakter

STADIG FÅ
LEDIGE
PLADSER!

Invitation

Du inviteres hermed til Danske Fysioterapeuters 100 års jubilæum!

Kom og vær med til at fejre faget og foreningen
– tilmeld dig arrangementet i din region allerede i dag.

Tilmelding og yderligere info på www.fysio.dk/100aar

Velkomst

Ved regionsformand

Bobler & Buffet

Sprudlende bobler og stående buffet

Musik & Underholdning

Rytmask indslag og musikalsk underholdning i bedste "fys-stil". BOOOM Music v. Rune Thorsteinsson og Peter Stavrum

Fysioterapiens historie gennem 100 år

En levende fortælling ved Kurt Jacobsen, historiker og forfatter til bogen om fysioterapi "100 år i bevægelse"

Motivation for fysioterapeuter – de næste 100 år

"Hvordan kan fysioterapeuter fortsat holde mennesker i bevægelse i de næste 100 år?" Oplæg ved Chris McDonald

REGION NORDJYLLAND

Hvor: Musikkens Hus
Musikkens Plads 1, 9000 Aalborg
Hvornår: 15. maj, kl. 16:30-20:30
Tilmeldingsfrist: 7. maj
NB! Max 300 deltagere

REGION MIDTJYLLAND

Hvor: Silkeborg Gymnasium
Oslovej 10, 8600 Silkeborg
Hvornår: 16. maj, kl. 16:30-20:30
Tilmeldingsfrist: 8. maj
NB! Max 300 deltagere

REGION SYDDANMARK

Hvor: Messe Fredericia
Vestre Ringvej 101, 7000 Fredericia
Hvornår: 17. maj, kl. 16:30-20:30
Tilmeldingsfrist: 9. maj
NB! Max 350 deltagere

REGION SJÆLLAND

Hvor: Menstrup Kro
Menstrup Bygade 29, 4700 Næstved
Hvornår: 23. maj, kl. 16:30-20:30
Tilmeldingsfrist: 15. maj
NB! Max 270 deltagere

REGION HOVEDSTADEN

Hvor: Meet Copenhagen Conference Center
Tårnfalkevej 17, 2650 Hvidovre
Hvornår: 24. maj, kl. 17:00-21:00
Tilmeldingsfrist: 16. maj
NB! Max 400 deltagere

Bemærk venligst, at det er gratis for medlemmer at deltage – der er dog kun et begrænset antal pladser i hver region. Tilmelding sker efter først-til-mølle-princippet via www.fysio.dk/100aar

Din Specialist i Postural Kontrol, Vægtaflastning & Tvungen Vægtoverførsel !

25 års erfaring og forskning underbygger vores rådgivning og uddannelsesforløb, vi sikre jer kvalitet, optimering og effektivering i genoptræningen. Opgradere Jeres genoptræning til bariatriske patienter med LiteGait 250KL brugervægt 250 kg. inkl. XL sejl/ sele & NuStep T5xr brugervægt 280 kg. & XL sæde.

Bestil en fremvisning & afprøvning LiteGait & NuStep, afprøv den i 14 dage uden beregning. Afprøvning er ikke købsbetinget.

NuStep
Transforming Lives

Health & Rehab Scandinavian
den 15-17 Maj 2018
Stand C2-026

LiteGait
The Original Perital Weight Bearing
Gait Training Device

Temadage m. Mike Studer i samarbejde med Dansk Selskab for Neurologisk Fysioterapi

I samarbejde med *Dansk Selskab for Neurologisk Fysioterapi* udbyder vi 2 temadage med Mike Studer PT, MHS, NCS, der er en af USA's førende fysioterapeuter & en af de få med en uddannelse som hans på verdensplan.

Mike afholder løbende gæste foredrag på flere universiteter med fokus på 'motor control, motor learning, cognitive impairment and case management.' Det glæder os at kunne inviterer til 2 lærerige dage. Kontakt os endelig for program og information på tlf. 86801807 eller via mail: info@mobilityresearch.dk

Torsdag den 3. Maj 2018 Regionshospitalet Hammel Neurocenter:

Neurologic and Geriatric Rehabilitation,
maximizing outcomes in those with impairment in cognition and motivation.

Fredag den 4. maj 2018 Rigshospitalet Glostrup:

Neurology, Geriatric, Orthopedics,
the course that your patient cannot afford for you to miss!

Mike Studer